

OFFICE
COPY

**BANK OF BAKU
AÇIQ SƏHMDAR
CƏMİYYƏTİ**

**31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə
Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatları**

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiqlənməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətinə dair hesabat	1
Müstəqil auditor rəyi	2
31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları:	
Mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabat	3
Digər məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabat	4
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat	7-8
Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına qeydlər:	
1. Ümumi məlumat	9
2. Mühüm mühasibat uçotu qaydaları	10
3. Yeni və düzəliş edilmiş maliyyə hesabatlarının beynəlxalq standartlarının (MHBS) tətbiqi	21
4. Dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	27
5. Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri	28
6. Əməliyyat xərcləri	28
7. Mənfəət vergisi	29
8. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30
9. Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	30
10. Müştərilərə verilmiş kreditlər	30
11. Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	32
12. Digər borc qiymətli kağızları	33
13. Əmlak və avadanlıq	34
14. Qeyri-maddi aktivlər	35
15. Digər aktivlər	35
16. Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	36
17. Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	37
18. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	38
19. Digər öhdəliklər	38
20. Subordinasiya borcu	38
21. Səhmdar kapitalı	39
22. Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər	39
23. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	41
24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	42
25. Kapital adekvatlığı	44
26. Riskin idarə edilməsi qaydaları	44
27. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	56

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik Bank of Baku Açıq Səhmdar Cəmiyyəti və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə əməliyyat nəticələri, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri düzgün əks etdirən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsi və tətbiqi;
- Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamaqda yardımçı olmaq üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamaların verilməsinə;
- Qrupun fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin, rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Qrup daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin yaradılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Qrupun əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə onun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğunluğunun təmin edə biləcək müvafiq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qaydalarına müvafiq olaraq məcburi mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Qrupun aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Qrupun 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları 31 may 2016-cı il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur:

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Abbas İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Əli İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

MÜSTƏQİL AUDİTOR RƏYİ

Bank of Baku Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz Bank of Baku Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatdan və həmin tarixdə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər, digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesablardan, habelə mühüm mühasibat uçotu siyasətlərinin xülasəsi və digər izahlı qeydlərdən ibarət olan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına müvafiq olaraq hazırlanması və düzgün təqdimatına, habelə saxtakarlıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhriflərin müşahidə olunmadığı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin qənaətinə əsasən zəruri sayılan daxili nəzarət sisteminə görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına müvafiq olaraq həyata keçirdik. Bu standartlar bizdən etik tələblərə riayət etməyimizi, eləcə də maliyyə hesabatlarında mühüm təhriflərin olmadığını kifayət qədər əminliyin əldə edilməsi üçün auditə planlaşdırmağımızı və həyata keçirməyimizi tələb edir.

Audit zamanı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğ və açıqlamalara dair audit sübutlarının əldə olunması üzrə prosedurlar yerinə yetirilir. Prosedurlar auditorun mülahizəsi, o cümlədən maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhrif risklərinin qiymətləndirilməsindən asılı olaraq seçilir. Belə risklərin qiymətləndirilməsini həyata keçirərkən auditor şəraitə uyğun olaraq audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə müəssisənin daxili nəzarət sistemini həmin sistemin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, müəssisə tərəfindən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi ilə əlaqədar olaraq nəzərdən keçirir. Auditə, həmçinin, rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiqliyinin və irəli sürülmüş mühasibat təxminlərinin əsaslı olduğunun qiymətləndirilməsi, habelə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının təhlili daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi bildirmək üçün kifayət qədər əsas verir.

Rəy

Fikrimizcə, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2015-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini və onun həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olmaqla bütün əhəmiyyətli hallarda düzgün əks etdirir.

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT

Manatla ifadə olunan səhm üzrə (zərər)/mənfəət istisna olmaqla min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Faiz gəliri			
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		174,837	181,113
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		1,070	242
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borclar		18	-
Digər borc qiymətli kağızları		6	245
Ədalətli dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:			
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları		461	53
	23	<u>176,392</u>	<u>181,653</u>
Faiz xərci			
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərci aşağıdakılardan ibarətdir:			
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər		(40,176)	(44,236)
Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		(9,639)	(6,572)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(2,586)	(2,869)
Subordinasiya borcu		(435)	(361)
	23	<u>(52,836)</u>	<u>(54,038)</u>
FAİZ HESABLANAN AKTİVLƏR ÜZRƏ DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYATDAN ƏVVƏL XALIS FAİZ GƏLİRİ		123,556	127,615
Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	4,23	<u>(105,920)</u>	<u>(37,043)</u>
XALIS FAİZ GƏLİRİ		<u>17,636</u>	<u>90,572</u>
Xalis haqq və komissiya gəliri	5,23	2,287	7,992
Xarici valyutalar üzrə xalis gəlirlər/(zərərlər):			
- dilinq	23	1,803	701
- məzənnə fərqləri		(23,255)	(287)
Digər əməliyyatlar üzrə ehtiyat		(52)	(598)
Digər gəlirlər		196	82
XALIS QEYRİ-FAİZ (XƏRCİ)/GƏLİRİ		<u>(19,021)</u>	<u>7,890</u>
İşçilərlə bağlı xərclər	6,23	(23,160)	(31,681)
Köhnəlmə və amortizasiya	6	(3,964)	(3,097)
Digər əməliyyat xərcləri	6,23	(10,042)	(11,241)
Binalar üzrə dəyərsizləşmə zərəri	13	(64)	-
QEYRİ-FAİZ XƏRCLƏRİ		<u>(37,230)</u>	<u>(46,019)</u>
MƏNFƏƏT VERGİSİNDƏN ƏVVƏL (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT		<u>(38,615)</u>	<u>52,443</u>
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	7	1,270	(11,782)
İL ÜZRƏ XALIS (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT		<u><u>(37,345)</u></u>	<u><u>40,661</u></u>
SƏHM ÜZRƏ (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT (AZN)	21	<u>(10.98)</u>	<u>11.96</u>

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr
Abbas İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Əli İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-56-cı səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT
(Min Azərbaycan Manatı ilə)

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
DÖVR ÜZRƏ XALIS (ZƏRƏR)/MƏNFƏƏT	(37,345)	40,661
DİGƏR MƏCMU GƏLİR		
Növbəti dövrlərdə mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdirilməyəcək maddələr:		
Əmlakın yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan xalis gəlir	853	-
Mənfəət vergisi	(171)	-
VERGİDƏN SONRA DİGƏR MƏCMU GƏLİR	682	-
CƏMI MƏCMU (ZƏRƏR) GƏLİR	(36,663)	40,661

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Abbas İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Məhasib
Əli İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-56-cı səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT
(Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8	108,389	45,372
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9	90,917	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10,23	461,711	613,794
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	11,23	2,725	26,144
Digər borc qiymətli kağızları	12	-	4,998
Əmlak və avadanlıq	13	20,235	21,111
Qeyri-maddi aktivlər	14	1,460	1,498
Cari mənfəət vergisi aktivi		12,006	-
Digər aktivlər	15	3,169	5,088
CƏMI AKTİVLƏR		700,612	727,959
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli məbləğlər	16	172,281	111,021
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	17,23	444,018	435,950
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	18	10,079	29,469
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		-	1,632
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	7	-	1,099
Digər öhdəliklər	19,23	14,592	19,699
Subordinasiya borcu	20,23	1,637	823
Cəmi öhdəliklər		642,607	599,693
KAPİTAL:			
Səhmdar kapitalı	21	52,870	52,870
Əmlakın yenidənqiymətləndirmə ehtiyatı		7,515	7,218
(Yığılmış zərər)/bölüşdürülməmiş mənfəət		(2,380)	68,178
Cəmi kapital		58,005	128,266
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		700,612	727,959

İdarə Heyəti rəhbərindən

Sədr
Abbas İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Əli İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-56-cı səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT
(Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	Səhmdar kapitalı	Əmlakın yenidənqiy-mətləndirmə ehtiyatı	Bölüşdürülmə-miş mənfəət/(yığıl-mış zərər)	Cəmi kapital
1 yanvar 2014-cü il		52,870	7,604	62,528	123,002
İl üzrə mənfəət		-	-	40,661	40,661
Yenidənqiy-mətləndirmə ehtiyatının köhnəlməsi		-	(386)	386	-
Elan olunmuş dividendlər	21	-	-	(35,397)	(35,397)
31 dekabr 2014-cü il		52,870	7,218	68,178	128,266
İl üzrə zərər		-	-	(37,345)	(37,345)
Yenidənqiy-mətləndirmə ehtiyatının köhnəlməsi		-	(385)	385	-
İl üzrə digər məcmu gəlir		-	682	-	682
Elan olunmuş dividendlər	21	-	-	(33,598)	(33,598)
31 dekabr 2015-ci il		52,870	7,515	(2,380)	58,005

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Abbas İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühəsib
Əli İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-56-cı səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Min Azərbaycan manatı ilə)

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
ƏMƏLIYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:		
Alınmış faizlər	151,567	171,866
Ödənilmiş faizlər	(47,671)	(51,794)
Alınmış haqq və komissiyalar	6,012	10,728
Ödənilmiş haqq və komissiyalar	(3,725)	(2,736)
Xarici valyutalarda dilinq əməliyyatlarından əldə olunmuş xalis realizə edilmiş gəlirlər	1,803	701
Alınmış digər gəlirlər	196	82
İşçi heyətlə bağlı ödənilmiş xərclər	(22,489)	(25,519)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri	(9,520)	(10,723)
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişiklikdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri	76,173	92,605
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>		
Banklar və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	(20,895)	5,735
Müştərilərə verilmiş kreditlər	169,058	(94,685)
Digər aktivlər	(129)	(673)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>		
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	15,283	33,725
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	(175,518)	16,318
Digər öhdəliklər	(5,811)	8,304
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri	58,161	61,329
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(13,638)	(16,728)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri	44,523	44,601
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:		
Satılabilən investisiya qiymətli kağızlarının alınması	(6,529)	(97,489)
Satılabilən investisiya qiymətli kağızlarının satışı və alışı üzrə daxilolmalar	30,458	79,955
Digər borc qiymətli kağızlarının satışı üzrə daxilolmalar	4,963	-
Əmlak və avadanlığın alışı	(383)	(4,678)
Əmlak və avadanlığın satışı üzrə daxilolmalar	3	-
Qeyri-maddi aktivlərin alışı	(163)	(160)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə daxil olan /(istifadə olunan) xalis pul vasaitləri	28,349	(22,372)

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə daxilolmalar		-	13,240
Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının ödənilməsi		(22,406)	-
Ödənilmiş dividendlər		(33,598)	(28,672)
Subordinasiya borcu üzrə daxilolmalar		775	-
Ödənilmiş subordinasiya borcu		-	(1,962)
Maliyyələşmə fəaliyyətləri üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(55,229)	(17,394)
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin xarici valyutada saxlanılan pul vəsaiti qalıqlarına və onların ekvivalentlərinə təsiri		45,374	(287)
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKİVALENTLƏRİNDƏ XALIS ARTIM		63,017	4,548
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKİVALENTLƏRİ, ilin əvvəlində	8	45,372	40,824
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKİVALENTLƏRİ, ilin sonunda	8	108,389	45,372

Əhəmiyyətli qeyri-pul maliyyələşdirmə əməliyyatları

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə geri alınmış girovların məbləği müvafiq olaraq 757 min manat və 725 min manat olmuşdur.

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr
Abbas İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Əli İbrahimov

31 may 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-56-cı səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2015-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Başqa qeydlər olmazsa, min Azərbaycan manatı ilə)

1. ÜMUMİ MƏLUMAT

"Bank of Baku" ASC Qrupun ana müəssisəsidir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş 18 fevral 2005-ci il tarixli 247 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank əhalidən depozitlər qəbul edir və kreditlər verir, Azərbaycanda və xaricdən ödənişlər köçürür, valyuta mübadilə edir və kommersiya və fiziki şəxslərə digər bank xidmətləri göstərir. Əsas ofisi Bakı şəhərində yerləşməklə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bakı şəhərində və Azərbaycan Respublikasının digər şəhərlərində 22 (2014-cü il: 24) filiala və 2 xidmət məntəqəsinə (2014-cü il: 1 xidmət məntəqəsi) malik olmuşdur. Bankın qeydiyyatdan keçmiş hüquqi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1069, Atatürk Prospekti 42.

Bank əmanətlərin sığortası sisteminin üzvüdür. Sistem Əmanətlərin Sığortalanması haqqında Qanun və digər qaydalar əsasında fəaliyyət göstərir və Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən tənzimlənir. Sığorta fəaliyyətinin dayandığı və ARMB-nin bank lisenziyasının ləğv edildiyi təqdirdə hər fərdi hal üzrə maksimum faiz dərəcəsi 9% olmaqla 30 min manata qədər olan məbləğdə Bankın fərdi əmanətçilərə olan öhdəliyini ödəyir.

Bank, bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilmiş müəssisələrdən ibarət bank qrupunun ("Qrup") ana müəssisəsidir və bu müəssisələr aşağıdakılardır:

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Təsisçi payı və ya hissəsi/ səsvərmə hüquqları (%)		Fəaliyyətin növü
		2015	2014	
Bank of Baku ASC	Azərbaycan Respublikası	Ana müəssisə		Bankçılıq
BOB Broker MMC	Azərbaycan Respublikası	100		Broker xidmətləri

"BOB Broker" MMC ("Törəmə müəssisə") Bankın tam sahib olduğu törəmə müəssisə olub Bankın maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilir. Törəmə müəssisə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi əsasında 28 fevral 2007-ci ildə məhdud məsuliyyətli cəmiyyət kimi təsis edilmişdir. Əsasən Azərbaycan fond birjasında qiymətli kağızların brokerliyi ilə məşğuldur. Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar Komitəsinin qiymətli kağızlarla əməliyyatlar üçün 15 may 2007-ci il tarixli lisenziyasına malikdir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü illər üzrə Bankın buraxılmış səhmlərinə aşağıdakı tərəflər sahib olmuşlar:

	31 dekabr 2015-ci il, %	31 dekabr 2014-cü il, %
Səhmdar		
NAB Holding	35.00	40.00
Hikmət İsmayilov	31.11	21.11
Azpetrol Neft Şirkəti MMC	28.89	28.89
Elçin İsayev	5.00	10.00
Cəmi	100.00	100.00

NAB Holdingin son nəzarətçi tərəfləri Nader Mohaghegh Oromi və Bahram Mohaghegh Oromidir. Azpetrol Neft Şirkəti MMC-nin birbaşa səhmdarı İbrahim Məmmədovdur.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması 31 may 2016-cı il tarixində İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmişdir.

2. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU QAYDALARI

Uyğunluq haqqında bəyanat

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

Fasiləsiz fəaliyyət

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun gələcəkdə fasiləsizlik prinsipinə uyğun olaraq fəaliyyətini davam etdirə biləcəyi ehtimalı əsasında hazırlanmışdır ki, bununla da adi fəaliyyət zamanı aktivlərin realizasiyası və öhdəliklərin ödənilməsi nəzərdə tutulur. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup ümumilikdə 36,663 min manat məbləğində məcmu zərərə məruz qalmışdır. Rəhbərliyin proqnozlarına görə 2016-cı ildə Qrupun gəlirləri yalnız xərcləri əhatə edə biləcək və növbəti illərdə Qrup kredit fəaliyyətinə yenidən başlamaqla və əməliyyat xərclərini azaltmaqla mənfəətlilik statusunu bərpa edəcək. Qrup fasiləsiz fəaliyyət imkanlarını qiymətləndirərkən bu amilləri nəzərə almışdır və bütün maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirə biləcəyini düşünür.

Təqdimat meyarlarının digər əsasları

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları, başqa qeydlər olmazsa, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim olunur.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları aşağıda göstərilən mühasibat uçotu qaydalarında izah edildiyi kimi binalar və hər hesabat dövrünün sonunda yenidənqiymətləndirmə məbləği və ya ədalətli dəyər ilə qiymətləndirilən maliyyə alətləri istisna olunmaqla, ilkin dəyər əsasında tərtib edilmişdir.

Tarixi (ilkin) dəyər adətən aktivlərin mübadilə edildiyi məbləğin ədalətli dəyərinə əsaslanır.

Ədalətli dəyər, müşahidə edilə bilən və ya digər qiymətləndirmə üsulundan istifadə etməklə hesablanmasından asılı olmayaraq, qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyat çərçivəsində aktivin satışından alınan və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilən qiymətdir. Hər hansı aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərinin hesablanmasında Qrup, qiymətləndirmə tarixində belə aktiv və ya öhdəliyin qiymətini müəyyən edərkən bazar iştirakçılarının nəzərə ala biləcəkləri xüsusiyyətləri nəzərə alır. Qiymətləndirmə və/və ya hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlama məqsədilə ədalətli dəyər MHBS 2-yə daxil olan pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatları, MUBS 17-yə daxil olan lizinq əməliyyatları, eləcə də ədalətli dəyər qiymətləndirilməsinə oxşar olan, lakin ədalətli dəyər olmayan qiymətləndirmələr, məsələn, MUBS 2-də qeyd edilən xalis satış dəyəri və ya MUBS 36-da qeyd edilən istifadə dəyəri kimi qiymətləndirmələr istisna olmaqla yuxarıda göstərilən qaydada müəyyən edilir.

Bundan əlavə, maliyyə hesabatı məqsədilə ədalətli dəyər qiymətləndirmələri belə qiymətləndirmələr üçün ilkin məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsindən və bütövlükdə ədalətli dəyər qiymətləndirmələri üçün ilkin məlumatların əhəmiyyətliliyindən asılı olaraq Səviyyə 1, 2, 3 kimi təsnifləşdirilir. Bu səviyyələr aşağıdakılardır:

- Səviyyə 1 ilkin məlumatlar, qiymətləndirmə tarixində müəssisənin istifadə edə biləcəyi, fəal bazarda eyni aktiv və öhdəliklər üçün təyin edilən (düzəliş edilməmiş) qiymətlərdir;
- Səviyyə 2 ilkin məlumatlar, Səviyyə 1-ə daxil olan təyin edilmiş qiymətlər istisna olmaqla, birbaşa və ya dolayısı ilə aktiv və öhdəliklər üzrə müşahidə edilə bilən ilkin məlumatlardır; və
- Səviyyə 3 ilkin məlumatlar aktiv və ya öhdəliklər üzrə müşahidə edilə bilən ilkin məlumatlardır.

Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Bank və onun konsolidə olunmuş müəssisəsi mühasibat uçotu qeydlərini yerli mühasibat uçotu metodlarına uyğun aparır. Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları yerli mühasibat uçotu qeydləri əsasında hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılmışdır.

Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatını likvidlik ardıcılığı ilə geniş şəkildə təqdim edir. Hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində (cari) və 12 aydan çox müddət (uzunmüddətli) ərzində hesablaşmalar və ya ödəniləcək məbləğlər üzrə təhlil 26 sayılı qeyddə göstərilir.

Əməliyyat valyutası

Qrupun hər bir müəssisəsinin maliyyə hesabatlarına daxil olan maddələr müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitdəki valyuta məzənnəsindən ("əməliyyat valyutası") istifadə etməklə qiymətləndirilir. Qrupun ana müəssisəsinin əməliyyat valyutası Azərbaycan manatıdır ("AZN"). Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edildiyi valyuta AZN-dir. Başqa cür qeyd edilən hallar istisna olmaqla, bütün rəqəmlər min manata uyğunlaşdırılaraq yuvarlaqlaşdırılır.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda qarşılıqlı əvəzləşdirilir, xalis məbləğ isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda açıqlanır. Gəlir və xərclər hər hansı bir mühasibat uçotu standartı, yaxud şərhlərində və Qrupun mühasibat qaydalarında xüsusi olaraq açıqlanması tələb və qəbul olunmadığı halda mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilmir.

Əsas mühasibat uçotu qaydaları aşağıda açıqlanır.

Konsolidasiyanın əsasları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına Bankın və onun törəmə müəssisəsinin maliyyə hesabatları daxildir. Nəzarət aşağıdakı hallarda həyata keçirilir:

- Bank investisiya qoyulan müəssisə üzərində səlahiyyətə malik olduqda;
- Bank investisiya qoyulan müəssisə ilə iş birliyindən gəlir əldə etdikdə və ya belə gəlirlər üçün hüquqa malik olduqda; və
- Bank gəlirlərə təsir etmək üçün öz səlahiyyətindən istifadə etmək qabiliyyətinə malik olduqda.

Fakt və mövcud vəziyyətlər nəzarətin yuxarıda qeyd olunan üç elementindən birinə və ya bir neçəsinə dəyişikliklər edildiyini göstərsə, Bank investisiya qoyulan müəssisəyə nəzarət edib-etməməsini yenidən qiymətləndirir.

Bank, investisiya qoyulan müəssisənin səsvermə hüquqlarının daha az hissəsinə sahib olarsa, belə müəssisə üzərində səlahiyyətə o zaman malikdir ki, səsvermə hüquqları həmin müəssisənin müvafiq fəaliyyətini birtərəfli qaydada idarə edə bilmək üçün kifayət etsin. Bank investisiya qoyulan şirkətdə olan səsvermə hüquqlarının ona nəzarət etmə səlahiyyəti vermək üçün yetərli olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə bütün uyğun faktları və halları, eləcə də aşağıdakıları nəzərə alır:

- Bankın səsvermə hüquqlarının həcmnin digər səsvermə hüququna malik tərəflərin hüquqlarının həcmine və bölgüsünə nisbəti;
- Bankın, digər səs sahiblərinin və tərəflərin sahib olduğu mümkün səsvermə hüquqları;
- Digər razılaşmalardan irəli gələn hüquqlar;
- Səhmdarların əvvəlki yığıncaqlarındakı səs bölgüsü daxil olmaqla, qərarların qəbul edilməli olduğu zaman Bankın müvafiq fəaliyyətləri idarə etmək qabiliyyətinin olub-olmamasını göstərən hər hansı əlavə faktlar və hallar.

Tələb olunduqda, törəmə müəssisələrin mühasibat uçotu qaydalarının Qrupun tətbiq etdiyi uçot qaydalarına uyğunlaşdırılması üçün belə törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Qrupun üzvləri arasında aparılan əməliyyatlarla bağlı bütün qrupdaxili aktivlər və öhdəliklər, səhmdar kapitalı, gəlirlər, xərclər və pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya zamanı tam çıxarılır.

Gəlirin tanınması

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri Qrupun iqtisadi mənfəət əldə etməsi ehtimalı olduqda və gəlir məbləğinin etibarlı qiymətləndirilməsi mümkün olduqda tanınır. Faiz gəliri və xərci effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, hesablama metodu ilə uçot əsasında tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin, yaxud maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri qrupunun amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz gəliri, yaxud faiz xərcinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuludur.

Effektiv faiz dərəcəsi borc alətinin nəzərdə tutulan müddəti və ya (tətbiq olunarsa) daha qısa müddət ərzində hesablanmış gələcək nağd pul daxilolmalarını (o cümlədən effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud endirimlər) ilkin tanınma anında xalis balans məbləğinədək dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə aktivi, yaxud analoji maliyyə aktivləri qrupu ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsi nəticəsində hesabdan silinərsə (qismən), faiz gəliri bundan sonra ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin ölçülərini müəyyən etmək məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün tətbiq edilən faiz dərəcələrindən istifadə olunmaqla uçotda tanınır.

Ədalətli dəyərle qeyd edilən aktivlər üzrə qazanılmış faizlər faiz gəliri üzrə təsnif edilir.

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnməyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnməyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdən sonra tanınır.

Maliyyə alətləri

Qrup maliyyə aləti üzrə müqavilə öhdəliyinə tərəf olduğu halda, maliyyə aktivləri və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır. Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin adi alqı-satqısı prosesləri hesablaşma tarixi üzrə uçot üsulundan istifadə etməklə tanınır. Adi alqı və ya satqı, bazarda hər hansı qayda və ya razılaşma ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində aktivlərin təqdim edilməsini tələb edən maliyyə aktivi alqı-satqısıdır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilkin anda ədalətli dəyərle ölçülür. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin alınması və buraxılmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri uçotda ilkin tanınma anında maliyyə aktivləri, yaxud maliyyə öhdəliklərinin müvafiq olaraq ədalətli dəyərinə əlavə edilir və ya bu dəyərdən çıxılır. Maliyyə aktivləri və ya öhdəliklərinin mənfəət və ya zərərdə tanınan ədalətli dəyərle alınmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivləri

Qrupun maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalar üzrə təsnif edilir: "satılabilən" (SB) maliyyə aktivləri və "kreditlər və debitor borcları". Təsnifləşdirmə maliyyə alətinin mahiyyəti və məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma zamanı müəyyən olunur.

Satılabilən maliyyə aktivləri

Satılabilən (SB) maliyyə aktivləri satılabilən kimi müəyyən edilmiş və ya kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar və ya ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə tanınan maliyyə aktivləri kimi təsnif olunmayan qeyri-derivativlərdir.

Qrupa məxsus olan və aktiv bazarda alınıb-satılan ARMB-nin notları satılabilən kimi təsnifləşdirilir və ədalətli dəyərle ölçülür. Mənfəət və ya zərərdə tanınan müvəqqəti olmayan dəyərsizləşmə zərəri, effektiv faiz metodu ilə hesablanan faizlər, dividend gəliri və monetar aktivlər ilə bağlı xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir və ya zərər istisna olmaqla, ədalətli dəyərin dəyişməsi üzrə yaranan gəlir və zərər digər məcmu gəlirdə tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatda toplanır. İnvestisiyanın silindiyi və ya dəyərsizləşdiyi halda investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatda yığılmış məcmu gəlir və zərər mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdirilir.

Fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş və ədalətli dəyəri düzgün ölçülə bilməyən satılabilən kapital investisiyaları hər hesabat dövrünün sonunda müəyyən olunmuş hər hansı ehtimal edilən dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyərle ölçülür.

Kreditlər və debitor borcları

Sabit və ya müəyyən oluna bilən ödənişləri olan və fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş ticarət debitor borcları, kreditlər və digər debitor borcları (həmçinin, ARMB-dəki qalıqlar, banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər, müştərilərə verilmiş kreditlər və digər maliyyə aktivləri) "kreditlər və debitor borcları" kimi təsnif edilir. Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülür. Faiz gəliri, faizin tanınması cüzi əhəmiyyət kəsb etdiyi halda qısa-müddətli debitor borcları istisna edilməklə, effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə uçotda tanınır.

Digər borc qiymətli kağızları

Bu təsnifata sabit və ya müəyyən oluna bilən ödənişləri və müəyyən edilmiş ödəmə müddəti olan qiyməti elan edilməmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri aiddir. Rəhbərlik, digər borc qiymətli kağızlarının təsnifatını ilkin tanınma anında müəyyən edir və hər hesabat dövrünün sonunda həmin təsnifatın uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir. Digər borc qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınır və MUBS 39-a əsasən kreditlər və debitor borcları kimi təsnif olunur.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivlər dəyərsizləşmənin müəyyən edilməsi məqsədilə hər hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində investisiyaların gələcək pul hərəkətinin təsirə məruz qaldığını isbat edən obyektiv sübut yaranarsa, maliyyə aktivləri dəyərsizləşmiş hesab edilir.

Satılabilən kimi təsnifləşdirilmiş listing subyekti olmayan kapital investisiyaları halında, təminatın ədalətli dəyərinin onun öz dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya uzun müddətə azalması dəyərsizləşmə üçün əsas ola bilər.

Bütün digər maliyyə aktivləri üçün, dəyərsizləşməni göstərən obyektiv sübuta aşağıdakılar aid ola bilər:

- Emitent və ya qarşı tərəfinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri; yaxud
- Faizlərin və ya əsas borc məbləğinin vaxtında ödənilməməsi və ya ödəmə öhdəliyinin yerinə yetirilməməsi halları kimi müqavilə şərtlərinin pozulması; və ya
- Borcalanın müflis olacağı və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil edəcəyi güman olunduqda; yaxud
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin təqdim edildiyi fəal bazar məkanlarının yox olması.

Kreditlər və debitor borcları kimi müəyyən maliyyə aktivləri kateqoriyaları halında, ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşmədiyi müəyyən edilən aktivlər, əlavə olaraq, dəyərsizləşmənin müəyyən olunması məqsədilə birlikdə təhlil edilir. Kreditlər və debitor borcları portfelinin dəyərsizləşdiyini göstərən obyektiv sübutlara Qrupun ödənişlərin yığılması ilə bağlı keçmiş təcrübəsi, portfelde vaxtı gecikdirilən ödəmələrin sayının artması, eləcə də debitor borcu öhdəliyinin yerinə yetirilməməsinin əlaqələndirildiyi yerli iqtisadi şəraitlərdə müşahidə olunan dəyişikliklər aid edilə bilər.

Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri halında, uçotda tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqdən ibarətdir.

İlkin dəyəri ilə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında isə, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə bənzər maliyyə aktivləri üçün tətbiq olunan cari bazar gəlirlilik norması dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqlə ölçülür. Belə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri sonrakı dövrlərdə əvəzləndirilmir.

Maliyyə aktivinin balans dəyəri, belə dəyərin ehtiyatlar hesabına azalmasını nəzərdə tutan kreditlər və debitor borcları halı istisna edilməklə, bütün maliyyə aktivləri üçün birbaşa olaraq ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri məbləğində azaldılır. Kreditlərin və ya debitor borclarının yığılması mümkün olmadıqda, belə məbləğlər ehtiyatlar hesabına silinir. Övvəllər silinmiş məbləğlərin daha sonra qaytarılması ehtiyat hesabına kreditləşdirilir. Ehtiyatlar hesabının balans məbləğindəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərde tanınır.

Satılabilən maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi zamanı digər məcmu gəlir üzrə tanınmış məcmu gəlir və ya zərərlər dövr üzrə mənfəət və ya zərər şəklində yenidən təsnifləşdirilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən aktivlər halında, sonrakı dövrdə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri azalarsa və bu azalmanın dəyərsizləşmənin uçotda tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirilə bilsə, bundan qabaq uçotda tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər hesabına əvəzləşdirilir, bu şərtlə ki, dəyərsizləşmənin əvəzləşdirildiyi tarixdə investisiyanın balans məbləği dəyərsizləşmə uçotda tanınmadığı təqdirdə amortizasiya dəyərindən artıq olmasın.

Satılabilən pay qiymətli kağızlarına gəldikdə, əvvəllər mənfəət və ya zərər müddəalarında tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər hesabında əvəzləşdirilmir. Dəyərsizləşmə zərərindən sonra ədalətli dəyerdə baş vermiş hər hansı artım digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar başlığı altında toplanılır.

SB borc qiymətli kağızlar halında isə investisiyaların ədalətli dəyərindəki artım dəyərsizləşmə zərərinin tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirildikdə, dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərər hesabına əvəzləşdirilir.

Şərtləri təkrar razılaşdırılmış kreditlər

Mümkün olan hallarda Qrup girova sahib çıxmaq əvəzinə kreditin ödəmə vaxtının təkrar razılaşdırılmasına çalışır. Bu, ödəniş müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılmasını nəzərdə tuta bilər. Şərtlər yenidən razılaşdırıldıqda, hər hansı dəyərsizləşmə şərtlərdə dəyişikliklərin edilməsindən əvvəl hesablanmış ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə ölçülür və kredit vaxtı ötmüş hesab edilmir. Rəhbərlik bütün meyarlar üzrə tələblərin yerinə yetirildiyini və gələcək ödənişlərin baş tutacağını təmin etmək məqsədilə şərtləri təkrar razılaşdırılmış kreditləri nəzərdən keçirir. Kreditlər ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanan fərdi və ya birgə dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsinin obyektinə olmağa davam edir.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlər və avanslar, yığılması mümkün olmadıqda ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatlar hesabına silinir. Rəhbərlik Qrupa ödənilməli olan borcların yığılması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdikdən və Qrup saxladığı bütün girov vəsaitlərini satdıqdan sonra kreditlər və avanslar hesabdən silinir. Əvvəllər hesabdən silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir. Müəyyən olunmuş qanunvericiliyə əsasən kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının razılığı və müəyyən edilmiş hallarda, məhkəmənin müvafiq qərarı əsasında silinə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Qrup, yalnız aktiv üzrə pul daxilolmaları ilə bağlı onun müqavilə hüquqlarının vaxtı bitdikdə, yaxud maliyyə aktivini və aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarilə digər tərəfə ötürdükdə maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır. Qrup aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarilə digər tərəfə ötürməyə və ya özündə saxlamasa və köçürülmüş aktiv üzərində nəzarətini davam etdirsə, o, aktiv üzrə saxlanılmış payını və bununla əlaqədar ödəyəcəyi məbləğlər müqabilində öhdəliyi uçotda tanıyır. Qrup ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mükafatları əsas etibarilə özündə saxlayarsa, o, belə aktivləri uçotda tanımağa davam edir və aldığı məbləğlər ilə əlaqədar girovu təmin edilmiş borc vəsaitlərini də uçotda tanıyır.

Maliyyə aktivinin tanınması tamamilə dayandırıldığı halda, maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə alınmış və alınacaq məbləğlər və digər məcmu gəlirlərdə tanınmış və kapitalda toplanan yığılmış gəlir və ya zərərlər arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivinin tanınmasının tamamilə dayandırılması halından başqa digər hallarda (məs., Qrup ötürülmüş aktivlərin bir hissəsini almaq hüququnu saxlayırsa), Qrup maliyyə aktivinin əvvəl müəyyən edilmiş balans dəyərini iştirakın davam etdiyi müddətdə tanımağa davam etdiyi hissə ilə aktivlərin ötürülməsi tarixində həmin hissələrin nisbi ədalətli dəyərləri əsasında artıq tanınmayan hissə arasında bölüşdürür. Artıq tanınmayan hissəyə aid edilmiş balans dəyəri ilə artıq tanınmayan hissə üzrə alınmış ödəniş məbləği və ona aid edilmiş, digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınmış hər hansı yığılmış gəlir və ya zərər arasında fərq mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınmış yığılmış gəlir və ya zərər tanınması davam edən hissə ilə belə hissələrin nisbi ədalətli dəyəri əsasında tanınması artıq dayandırılmış hissə arasında bölüşdürülür.

Maliyyə öhdəlikləri və buraxılmış kapital alətləri

Borc və ya kapital qisminə təsnifləşdirmə

Borc və kapital alətləri müqavilə şərtlərinə, habelə maliyyə öhdəliyi və kapital aləti haqqında anlayışa əsasən maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Kapital aləti

Kapital aləti bütün öhdəliklər çıxıldıqdan sonra müəssisənin aktivləri üzrə qalan pay hüququnu təsdiqləyən hər hansı müqavilədir. Qrup tərəfindən buraxılmış kapital alətləri birbaşa emissiya xərcləri çıxılmaqla əldə edilmiş gəlirlər kimi tanınır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri "digər maliyyə öhdəlikləri" kimi təsnifləşdirilir.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri, o cümlədən banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər, müştərilərə ödənilməli vəsaitlər, digər öhdəliklər və subordinasiya borcu əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ilkin anda ədalətli dəyərle ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə və faiz xərcləri effektiv gəlir əsasında tanınmaqla amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

Effektiv faiz metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz xərclərinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi təxmin edilən gələcək nağd pul ödəmələrini (o cümlədən effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud güzəştlər) maliyyə öhdəliyinin güman edilən müddəti, yaxud (müvafiq hallarda) daha qısa müddət ərzində ilkin tanınma zamanı xalis balans dəyərinə qədər dəqiqliklə diskontlaşdıran dərəcədir.

Maliyyə zəmanəti müqavilələri

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi borc aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənişin edilməli olduğu tarixdə müəyyən debitorun belə ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən qiymətli kağızın sahibinə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsinə emitentdən tələb edən müqavilə formasıdır.

Qrup tərəfindən buraxılmış maliyyə zəmanəti müqavilələri ilkin olaraq ədalətli dəyərle ölçülür və ƏDMZ-də tanınan kimi təyin edilmədiyi halda, sonradan aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksəyi ilə ölçülür:

- Yaradılmış ehtiyat fondları, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər adlı MUBS 37-ə əsasən müəyyən olduğu kimi müqavilə üzrə öhdəlik məbləğindən; və
- Müvafiq hallarda gəlirlərin tanınması qaydalarına əsasən uçotda tanınmış yığılan amortizasiya çıxılmaqla ilkin tanınmış məbləğdən.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması yalnız Qrup öz ödəniş öhdəliyini yerinə yetirdikdə, belə öhdəlik ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatdıqda dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditorun təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənsə, yaxud mövcud öhdəliyə əhəmiyyətli düzəlişlər edilsə, belə əvəzləmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Lizinq

Lizinqlər o zaman maliyyə lizinqləri kimi təsnifləşdirilir ki, belə lizinq şərtlərinə görə mülkiyyət hüququ üzrə bütün risk və mükafatlar əsas etibarilə icarəyə götürənə ötürülür. Bütün digər lizinqlər əməliyyat lizinqləri kimi təsnifləşdirilir.

Qrup, icarəyə götürən kimi

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı ödənişlər, lizinq obyektı olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, lizinq müddəti ərzində düzxətli metod əsasında xərc kimi tanınır. Əməliyyat lizinqlərindən irəli gələn şərti/nəzərdə tutulmayan icarə haqları yarandığı dövr üzrə xərc kimi tanınır.

Əməliyyat lizinqlərinə daxil olmaq üçün icarə stimulları əldə edildiyi halda belə stimullar öhdəlik kimi tanınır. Stimullar üzrə ümumi mənfəət, lizinq obyektı olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, düzxətli metod əsasında azaldılan icarə xərcləri kimi tanınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kassadakı nağd vəsaitlərdən, məcburi ehtiyatlar istisna olmaqla Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından alınacaq vəsaitlər, o cümlədən banklardan və kredit təşkilatlarından alınacaq ilk ödəniş müddəti 90 gündən az olan və ya 90 gün olan və müqavilə öhdəliklərindən azad məbləğlərdən ibarətdir.

ARMB-da yerləşdirilmiş minimum ehtiyat depozitləri

ARMB-dəki minimum ehtiyat depozitləri ARMB-də depozit kimi yerləşdirilmiş, Qrupun gündəlik əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi üçün istifadə edilməyən məcburi ehtiyatların məbləğini əks etdirir və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat məqsədləri üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin bir hissəsi hesab edilmir.

Geri alınmış aktivlər

Müəyyən hallarda, ödənilməyən kreditlər ilə bağlı olaraq, mülkiyyət hüququ itirildikdə aktivlər geri alınır. Geri alınmış aktivlər satış xərcləri çıxılmaqla, balans dəyərinin və ədalətli dəyərin ən aşağı olanı ilə ölçülür.

Əmlak və avadanlıq

Torpaq və binalar maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda yenidən qiymətləndirilən dəyərlə göstərilir ki, bu da sonrakı dövrlərin yığılmış köhnəlmə və yığılmış ehtimal olunan zərəri çıxılmaqla yenidən qiymətləndirmə tarixində onların ədalətli dəyərini əks etdirir. Yenidən qiymətləndirmələr, balans dəyərinin hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyəri tətbiq etməklə müəyyən edilə biləcək balans dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməməsi üçün kifayət qədər müntəzəm qaydada həyata keçirilir. Torpaq sahəsi ilkin dəyərlə qeyd olunur.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan hər hansı yenidənqiymətləndirmə artımı digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır və kapitalda toplanır, hərçənd ki, belə artımın bundan əvvəl mənfəət və ya zərər uçotunda tanınmış eyni aktivin yenidənqiymətləndirmə azalmasını əvəzləşdirdiyi və nəticə etibarilə, əvvəllər xərclənmiş azalma həcmində mənfəət və ya zərər hesabının kreditinə yazıldığı hal istisna edilir. Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan balans dəyərinin azalması, bu məbləğ həmin aktivin əvvəlki yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatındakı qalıqdan (əgər varsa) artıq olduğu halda mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır.

Baş çatdırılmamış tikililər hər hansı dəyərsizləşmə çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır. Belə baş çatmamış tikililər, onların tikintisi baş çatdıqda və təyinatı üzrə istismara hazır olduqda, müvafiq əmlak və avadanlıq kateqoriyaları üzrə təsnif edilir. Bu aktivlərin köhnəlməsi, digər əmlak aktivləri halında olduğu kimi, təyinatı üzrə istismara hazır olduğu andan etibarən hesablanmağa başlayır.

Yenidən qiymətləndirilmiş binalar üzrə köhnəlmə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Yenidən qiymətləndirilmiş əmlak satıldıqda, yaxud istismardan çıxarıldıqda, bununla əlaqədar əmlakın yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatında qalan artıq məbləğ birbaşa bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına köçürülür.

Mülkiyyətdə olan torpaq sahəsinə amortizasiya hesablanır.

Mebel və avadanlıq yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyerdə uçotda qeyd edilir

Köhnəlmə düzxətli metoddan istifadə etməklə aktivlərin (mülkiyyətdə olan torpaq sahələri və tikintisi başa çatmamış əmlaklar) ilkin dəyərini və ya qiymətini, qalıq dəyəri çıxılaraq, faydalı istismar müddətləri üzrə silməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti, qalıq dəyəri və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçotu aparılan hesablaşmalar üzrə dəyişikliklərin aşağıdakı illik dərəcələrlə təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir:

Binalar	5%
Mebel və avadanlıq	20%
Kompüter və kommunikasiya avadanlığı	25%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Digər	20%

Əmlak və avadanlıq obyektləri hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq vasitələrinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Köhnəlmə aktivin təxmin edilən faydalı istismar müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Qeyri-maddi aktivlərə 10 il faydalı istismar müddəti ərzində amortizasiya hesablanır.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması

Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə, yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi

Qrup maddi və qeyri-maddi aktivlərin ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinə məruz qalıb-qalmadığını müəyyənləşdirmək üçün hər hesabat dövrünün sonunda belə aktivlərin balans dəyərini təhlil edir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlilət edən hər hansı hallar mövcud olarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərin (əgər varsa) həcmi müəyyən etmək üçün aktivin bərpa dəyəri hesablanır. Aktivin fərdi hallarda bərpa dəyərini hesablamaq mümkün olmazsa, Qrup belə aktivin aid olduğu gəlir gətirən aktivlər qrupunun bərpa dəyərini müəyyən edir. Aktivin yerləşdirilməsinə müvafiq və ardıcılığı gözlənilən əsaslar müəyyən edildiyi hallarda, korporativ aktivlər də fərdi gəlir gətirən aktivlər qrupunda yerləşdirilə bilər, yaxud əks halda, müvafiq qaydada və ardıcılığı gözlənilməklə yerləşdirilmə əsasları müəyyən edilmiş ən kiçik gəlir gətirən aktivlər qrupunda yer alır.

Bərpa dəyəri, ədalətli dəyərdən satış və istifadə dəyərləri çıxıldıqdan sonra alınan daha yüksək məbləğdir. İstismar dəyərini qiymətləndirərkən təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti pulun vaxt üzrə dəyərinin və gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı təxminlərə düzəlişlərin edilmədiyi aktiv üçün səciyyəvi olan risklərin hazırkı bazar qiymətləndirilməsini özündə əks etdirən vergiyə qədərki diskont dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərinə qədər diskontlaşdırılır.

Aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) bərpa dəyərinin onun balans dəyərindən az olduğu hesablanarsa, belə aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri bərpa dəyərinə kimi azaldılır. Ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin yenidən qiymətləndirmədən irəli gələn azalma kimi hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv uçotda yenidənqiymətləndirilmiş dəyərle əks olunmazsa, belə zərər dərhal mənfəət və zərər hesabında tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilsə, aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri hesablanmasına düzəliş edilmiş bərpa dəyərində qədər artırılır, bu şərtlə ki, artırılmış belə balans dəyəri aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin tanınmadığı keçmiş illərdə müəyyən edilmiş balans dəyərindən artıq olmasın. Ehtimal olunan dəyərsizləşmə üzrə zərərin əvəzləşdirilməsinin yenidənqiymətləndirmədən irəli gələn artım kimi hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv yenidənqiymətləndirilmiş dəyərlə uçotda əks edilməyə qədər, belə zərərin əvəzləşdirilməsi dərhal mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Vergi

Mənfəət vergisi xərcləri ödənilməli olan cari vergi və təxirə salınmış vergidən ibarətdir.

Cari vergi

Ödənilməli olan cari vergi il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəət əsasında tutulur. Vergiyə cəlb olunan mənfəət digər illərdə vergiyə cəlb olunan, yaxud gəlirdən çıxılan və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan, yaxud gəlirdən çıxılmayan gəlir və ya xərclər müddəaları ilə əlaqədar mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əksini tapmış mənfəətdən fərqlənir. Qrupun cari vergi ilə bağlı öhdəliyi qanuni qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam olaraq qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanmasında istifadə edilən müvafiq vergi bazası arasındakı müvəqqəti fərq əsasında tanınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, ümumi hal olaraq, vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri, ümumi hal olaraq, gəlirdən çıxılan bütün müvəqqəti fərqlər üçün o şərtlə tanınır ki, belə müvəqqəti fərqlərin hesaba alınması üçün gələcəkdə vergiyə cəlb olunacaq mənfəətin əldə olunması ehtimal edilsin.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir və aktivin bütün və ya müəyyən hissəsinin bərpa olunması üçün yetərli vergiyə cəlb edilən mənfəətin yaranacağı ehtimalı olmayan həddə qədər azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam olaraq qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və vergi qanunvericiliyinə) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin ölçülməsi Qrupun hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa edəcəyi və ya ödəyəcəyini gözlədiyi halda yarana biləcək vergi nəticələrini özündə əks etdirir.

İl üzrə cari və təxirə salınmış vergi

Cari və təxirə salınmış vergi digər məcmu gəlir haqqında hesabatda, yaxud birbaşa olaraq kapitalda göstərilən müddəalarla bağlı olduğu və nəticə etibarilə, müvafiq olaraq digər məcmu gəlir və ya birbaşa olaraq kapital bəndi kimi tanındığı hallar istisna edilməklə, mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Qrupun fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar, Qrup keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyə (hüquqi yaxud konstruktiv) malik olduqda tanınır; bu zaman Qrupdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı və öhdəlik məbləğinin etibarlı şəkildə hesablanma bildiyi ehtimal edilir.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri hərəkətinə istinad etməklə ölçülsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərində bərabər olur.

Ehtiyatların təmin edilməsi üçün tələb olunan iqtisadi mənfəətin bir hissəsinin və ya bütövlükdə üçüncü tərəf vasitəsilə bərpa ediləcəyi gözlənilirsə, bu vəsaitin qaytarılması və alınacaq belə vəsaitlərin düzgün qiymətləndirilməsi barədə qəti əminlik olduqda alınacaq məbləğ uçotda aktiv kimi tanınır.

Şərti aktiv və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmır, lakin hesablaşma üzrə vəsaitlərin istifadə olunması ehtimalı olduqda belə öhdəliklər açıqlanmalıdır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatlarda tanınmır, lakin onlarla bağlı iqtisadi mənfəətin əldə olunacağı ehtimal edildikdə açıqlanmalıdır.

Xarici valyutalar

Qrupun hər fərdi müəssisəsinin maliyyə hesabatları hazırlanarkən müəssisənin əməliyyat valyutasından başqa digər valyuta (xarici valyutalar) ilə aparılan əməliyyatlar belə əməliyyatların aparıldığı tarixdə üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələri ilə qeydə alınır. Hər hesabat dövrünün sonunda xarici valyuta ilə ifadə olunmuş pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyən olduğu tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. Xarici valyutada ədalətli dəyər ilə uçota alınmış qeyri-monetar vəsaitlərin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyənləşdirildiyi tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. İlk dəfə xarici valyutada ölçülmüş qeyri-monetar vəsaitlərin valyuta mövqeyi təkrar qiymətləndirilmir. Monetar maddələr üzrə məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərərdə tanınır.

İlin sonunda konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı Qrupun tətbiq etdiyi valyuta mübadiləsi məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
AZN/1 ABŞ dolları	1.5594	0.7844
AZN/1 Avro	1.7046	0.9522

İşdən çıxma müavinəti üzrə xərclər

İşçilər, onlara müvafiq müavinətləri əldə etmə hüququ verən xidmətlər göstərdikdə, müəyyən edilmiş haqlar üzrə pensiya planlarına ayırmalar xərc kimi tanınır.

Girov

Qrup məqsədə müvafiq hesab olunan hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov alır. Girov adətən müştəri əmlakının həbs olunmasını nəzərdə tutur və Qrupa müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Kapital ehtiyatları

Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatında kapital üzrə qeyd edilmiş ehtiyatlara binaların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri təşkil edən yenidənqiymətləndirmə ehtiyatları daxildir.

Seqment hesabatı

Qrup əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilməklə yeganə sənaye seqmenti olan kommersiya bankçılığına aiddir. Müvafiq olaraq "Əməliyyat seqmentləri" haqqında MHBS 8-ə əsasən Bank bir əməliyyat seqmenti kimi nəzərdə tutulur.

Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Mühasibat uçotu qaydalarını tətbiq edərkən Qrup rəhbərliyindən digər mənbələrdən açıq əldə edilməsi mümkün olmayan aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə dair mühakimələr, hesablamalar və təxminlərin irəli sürülməsi tələb olunur. Hesablamalar və əlaqədar təxminlər keçmiş təcrübəyə və müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Təxminlər və əsas götürülən ehtimallar davamlı qaydada təhlil edilir. Mühəsibat təxminlərinə olan düzəlişlər, belə düzəliş yalnız onun baş verdiyi dövrə təsir göstərdikdə həmin dövrdə, cari və gələcək dövrlərə təsir göstərdikdə isə, düzəlişin baş verdiyi və gələcək dövrdə tanınır.

Təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Aşağıda gələcək dövrlərə aid əsas fərziyyələr və hesabat dövrünün sonuna təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri göstərilir ki, bu da növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi riskini daşıyır.

Kreditlərin və debitor borclarının dəyərsizləşməsi

Qrup dəyərsizləşməni müəyyən etmək məqsədilə kreditləri və debitor borclarını mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir. Qrupun kreditlər və debitor borcları portfelində baş vermiş dəyərsizləşmə üzrə zərərin tanınması üçün kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar yaradılır. Qrup kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara dair mühəsibat təxminlərini qeyri-müəyyənliyin mənbəyi hesab edir, çünki (i) onlar gələcək cərimə faiz dərəcələri barədə fərziyyələrin, eləcə də dəyərsizləşmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı potensial itkilərin qiymətləndirilməsinin yaxın keçmişdəki fəaliyyət nəticələrinə əsaslanması səbəbindən vaxtaşırı olaraq dəyişikliklərə çox məruz qalır və (ii) Qrupun hesabladığı zərər ilə faktiki zərər arasında hər hansı əhəmiyyətli fərq müqabilində ondan gələcək dövrlərdə maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə biləcək ehtiyatların qeyd edilməsi tələb oluna bilər.

Borcalanlar maliyyə çətinlikləri ilə üzləşdikdə və belə borcalanlara dair tarixi məlumat mənbələri az sayda olduqda, Qrup hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləğini hesablamaq üçün rəhbərliyin mülahizələrindən istifadə edir. Eyni ilə, Qrup keçmiş fəaliyyət nəticələri, keçmiş müştəri davranışı, qrup daxilində borcalanın ödəniş etmə vəziyyətindəki mənfi dəyişiklikləri göstərən müşahidə oluna bilən məlumatlar, eləcə də qrup daxilində aktiv üzrə öhdəliyin yerinə yetirilməməsi halları ilə əlaqəli olan ölkə və yerli iqtisadi şəraitlərə əsaslanmaqla gələcək pul vəsaitləri hərəkətindəki dəyişiklikləri hesablayır. Rəhbərlik kredit riski ilə seçiyyələnen aktivlər halında əvvəllər baş vermiş zərər üzrə keçmiş təcrübəyə və kreditlər qrupunda olduğu kimi dəyərsizləşməyə dəlalət edən obyektiv sübutlara əsaslanan ehtimallardan istifadə edir. Qrup tarixi məlumatlarda əksini tapmamış hazırkı vəziyyətlərin qeyd edilməsi məqsədilə kreditlər qrupu üzrə müşahidə oluna bilən məlumatlara düzəliş etmək üçün rəhbərliyin mühakimələrindən istifadə edir.

Konsolid edilmiş maliyyə hesabatlarına maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat müddəasının daxil edilməsi mövcud iqtisadi və siyasi şəraitlərə əsasən müəyyən olunmuşdur. Qrup Azərbaycan Respublikasında belə şərtlərlə bağlı hansı dəyişikliklərin baş verəcəyini və belə dəyişikliklərin gələcək dövrlərdə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara necə təsir göstərəcəyini qabaqcadan söyləmək iqtidarında deyil.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləği müvafiq olaraq 607,146 min manat və 663,683 min manat, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların məbləği isə müvafiq olaraq 145,435 min manat və 49,889 min manat təşkil etmişdir.

Dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər

Rəhbərlik Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu və Azərbaycan İpoteka Fondu ilə müqavilələrin məzmununu, xüsusilə bu proqram üzrə Bankın dövlət təşkilatları ilə vəsitiçi və ya borcalanla əsas tərəf kimi fəaliyyət göstərərək göstərməməsini qiymətləndirmişdir. Bu proqram üzrə verilmiş kreditlərlə bağlı riskləri və imtiyazları qiymətləndirməklə rəhbərlik belə qərara gəlmişdir ki, Bank əsas tərəf kimi fəaliyyət göstərir və bu maliyyə hesabatlarındakı uçot da həmin mülahizəyə əsaslanır. Alternativ nəticə əldə olunarsa, müştərilərə verilmiş və dövlət qurumlarına ödənilməli olan kreditlərin ümumi məbləği 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 23,705 min manat və 22,259 min manat olmaqla Bankın maliyyə hesabatlarından çıxarılmalı idi.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

24 sayılı qeyddə izah edildiyi kimi, Qrup müəyyən növ maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlardan ibarət qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. 24 sayılı qeyddə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyənləşdirilməsində tətbiq edilən əsas fərziyyələrə dair müfəssəl məlumat, eləcə də belə fərziyyələr üzrə həssaslıq təhlilinin təfərrüatları göstərilir. Qrup rəhbərliyi hesab edir ki, seçilmiş qiymətləndirmə üsulları və tətbiq olunan fərziyyələr maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün məqsədə uyğundur.

Yenidən qiymətləndirmə dəyəri ilə uçota alınmış əmlak və avadanlıqlar

Əmlakın müəyyən hissəsi (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle ölçülür. Ən son tam əhatəli qiymətləndirmə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə aiddir. 31 dekabr 2018-ci il tarixinə növbəti yenidən qiymətləndirmənin aparılması nəzərdə tutulur. 31 dekabr 2015 və 2014-cü illər tarixinə yenidən qiymətləndirilmiş əmlakın balans dəyərinin məbləği müvafiq olaraq 13,726 min manat və 13,685 min manat olmuşdur.

3. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ

Maliyyə hesabatlarında təqdim olunan məbləğlərə təsir edən MHBS-lərə düzəlişlər. Cari ildə aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş Standartlar və Şərhlər qəbul olunmuşdur və bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında təqdim olunan məbləğlərə təsir göstərmişdir.

MUBS 19-a düzəlişlər - *Müəyyən olunmuş müavinət planları: İşçilər tərəfindən ödəmələr*,
2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər;
2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər;

MUBS 19-a düzəlişlər – Müəyyən olunmuş müavinət planları: İşçilər tərəfindən ödəmələr.
Düzəlişlər Qrupdan işçilər tərəfindən ödəmələrlə bağlı aşağıdakı kimi uçot aparılmasını tələb edir:

- İşçilərin könüllü ödəmələri müvafiq ödənişlər üzrə xidmətlərin dəyərində azalma kimi tanınır.
- Müavinət planında qeyd edilən işçi ödəmələri xidmətlərlə bağlı olduqda xidmətlərin dəyərində azalma kimi tanınır. Xüsusilə də, belə ödənişin məbləği xidmət müddətindən asılı olduqda, xidmətlərin dəyəri mənfəətin bölüşdürüldüyü qaydada ödəmələri xidmətlərin göstərildiyi dövrlərə aid etməklə azaldılır. Digər tərəfdən belə ödəmələr əmək haqqının sabit faizi şəklində (yeni xidmət müddətindən asılı olmayaraq) müəyyən olunduqda, Qrup xidmətin dəyərindəki azalmanı müvafiq xidmətlərin göstərildiyi dövrdə tanıyır

Bank müəyyən olunmuş müavinət planlarına malik olmadığı üçün bu düzəlişlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri yoxdur.

2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlərə aşağıda icmalı verilən müxtəlif MHBS-lərə düzəlişlər daxildir.

MHBS 2-yə düzəlişlər "hüquqların verilməsi şəraiti" və "bazar şəraiti" anlayışına dəyişikliklər edir və əvvəllər "hüquqların verilməsi şəraiti" anlayışına daxil olan "fəaliyyət şəraiti" və "xidmət şəraiti" anlayışlarını əlavə edir.

MHBS 3-ə düzəlişlər aktiv və ya öhdəlik kimi təsnifləşdirilən şərti ödənişlərin, bu ödənişlərin MUBS 39 və ya MHBS 9-a əsasən maliyyə aləti və yaxud qeyri-maliyyə aktivi və ya öhdəliyi olub-olmamasından asılı olmayaraq hər hesabat tarixinə ədalətli dəyərle ölçülməsinə aydınlıq gətirir

MHBS 8-ə düzəlişlər əməliyyat seqmentlərinə məcmu meyarı tətbiq edərkən rəhbərlik tərəfindən verilən qərarların açıqlanmasını tələb edir və seqment aktivləri əsas əməliyyat rəhbərinə daimi qaydada təqdim olunduğu halda, hesabat olunmalı seqmentlərə aid aktivlərin müəssisənin aktivləri ilə üzlaşdırılmasına aydınlıq gətirir.

MHBS 13-lə bağlı qərarların əsasını təşkil edən düzəlişlər MHBS 13-ün və MUBS 39 və MHBS 9-a növbəti düzəlişlərin buraxılmasının qeyri-müəyyən faiz dərəcəsi olan qısamüddətli debitor borcların və kreditör borcların endirim etmədən onların hesab fakturada göstərilən məbləğlərinə (endirim məbləği kiçik olarsa) nisbətde ölçülməsi imkanlarının dəyişmədiyinə aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlərin dərhal qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulmuşdur.

MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər torpaq, tikili və avadanlıq obyektləri və qeyri-maddi aktivlər yenidən qiymətləndirildikdə yığılmış köhnəlmə/amortizasiya ilə bağlı uçotdakı uyğunsuzluqları aradan qaldırır. Düzəliş edilmiş standartlar ümumi balans dəyərinin aktivin balans dəyərinin yenidən qiymətləndirmə məbləğinə uyğun şəkildə düzəliş edilməsinə və yığılmış köhnəlmə/amortizasiyanın ümumi balans dəyəri ilə yığılmış dəyersizləşmə zərərlerini nəzərə aldıqdan sonra yaranan balans dəyəri arasındakı fərqdən ibarət olduğuna aydınlıq gətirir.

MUBS 24-ə düzəlişlər hesabatçı müəssisəyə əsas idarəedici heyət xidmətlərini göstərən idarəetmə müəssisəsinin hesabatçı müəssisənin əlaqəli tərəfi olduğuna aydınlıq gətirir. Nəticədə, hesabatçı müəssisə xidmətlərin ödənilməsi ilə bağlı çəkilmiş xərcləri və ya əsas idarəedici heyət xidmətlərinin təmin edilməsi ilə əlaqədar idarəetmə müəssisəsi üzrə kreditör borcları əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi açıqlamalıdır. Lakin belə ödənişin tərkib hissələrinin açıqlanması tələb olunmur.

Bu düzəlişlərin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri yoxdur.

2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlərə aşağıdakı müxtəlif MHBS-lərə düzəlişlər daxildir.

MHBS 3-ə düzəlişlər standartın birgə müəssisələrin öz maliyyə hesabatlarında belə müəssisələrin bütün növlərinin formalaşdırılması uçotuna şamil edilmədiyini aydınlaşdırır.

MHBS 13-ə düzəlişlər Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərinin xalis əsasda ölçülməsi üzrə portfel istisnalarının əhatə dairəsinə aşağıda qeyd edilən müqavilələrin daxil olub-olmamasına aydınlıq gətirir. Düzəlişlərə əsasən MUBS 32-yə daxil olan maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri anlayışına uyğun gəlməyən, lakin MUBS 39 və MHBS 9-a daxil olan, eləcə də onlara uyğun uçota alınan bütün müqavilələr belə əhatə dairəsinə aiddir.

MUBS 40-a düzəlişlər MUBS 40 və MHBS 3-ün qarşılıqlı istisna olmadığına və hər iki standartın tətbiqinin tələb oluna biləcəyinə aydınlıq gətirir. Nəticədə investisiya mülkiyyətini alan müəssisə əmlakın MUBS 40-dakı investisiya mülkiyyəti anlayışına və əməliyyatların MHBS 3 üzrə müəssisələrin birləşməsi əməliyyatlarına nə dərəcədə uyğun olduğuna aydınlıq gətirir.

Bu düzəlişlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri yoxdur.

Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş hər hansı digər standartı, düzəlişi və ya şərhini daha erkən tətbiq etməmişdir.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər.

Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş MHBS-ləri tətbiq etməmişdir:

- MHBS 9 *Maliyyə Alətləri*³;
- MHBS 14 *Təxirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesablar*¹;
- MHBS 15 *Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər*³;
- MHBS 16 *Lizing*⁴;
- MHBS 11-ə düzəlişlər - *Birgə Əməliyyatlarda İştirak Paylarının Alışının Uçotu*¹;
- MUBS 1-ə düzəlişlər – *Məlumatın açıqlanması üzrə təşəbbüslər*¹;
- MUBS 12-yə düzəlişlər – *Realizə olunmamış zərərər üçün təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması*²;
- MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər – *Məqbul Köhnəlmə və Amortizasiya Metodlarının Aydınlaşdırılması*¹;
- MUBS 16 və MUBS 41-ə düzəlişlər – *Kənd təsərrüfatı: Bar verən Bitkilər*¹;
- MUBS 27-ə düzəlişlər – *Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu*¹;
- MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlər – *Investor ilə Asılı müəssisə və ya Birgə Müəssisə arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi*¹;
- MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə düzəlişlər – *Investisiya müəssisələri : konsolidasiya tələbi üzrə istisnanın tətbiqi*¹;
- 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər¹;

¹ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

² Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2017-ci il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

³ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

⁴ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2019-cu il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

MHBS 9 Maliyyə Alətləri. 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış MHBS 9 maliyyə aktivlərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi üçün yeni tələbləri təqdim edir. Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi, habelə tanınmasının dayandırılması ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi məqsədilə 2010-cu ilin oktyabrında, ümumi hecinq uçotu ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi üçün 2013-cü ilin noyabrında MHBS 9-a düzəliş olunmuşdur. 2014-cü ilin iyul ayında BMUSŞ əsasən maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşmə tələblərini, habelə bəzi sadə borc alətləri üçün "digər məcmu gəlirdə ədalətli dəyərle ölçülmə" kateqoriyasını tətbiq etməklə təsnifləşdirmə və ölçülmə tələbləri ilə bağlı məhdud düzəlişləri əks etdirən MHBS 9-un yekun versiyasını hazırlamışdır. MHBS 9-un məqsədi Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə adlı MUBS 39-u əvəz etməkdən ibarətdir.

MHBS 9 üzrə əsas tələblər aşağıdakılardan ibarətdir:

- **Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə aktivləri onların saxlandığı biznes modelinə və müqavilə üzrə pul daxilolmalarının göstəricilərinə istinad etməklə təsnifləşdirilir. Xüsusilə də, müqavilə üzrə pul daxilolmalarının yığılması məqsədini daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan və müqavilə üzrə pul daxilolmaları yalnız əsas borc məbləği, eləcə də ödənilməmiş əsas borc məbləği üzrə faizlərin ödənilməsindən ibarət olan borc alətləri adətən ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyərle ölçülür. MHBS 9-un 2014-cü il versiyası müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması və maliyyə aktivlərinin satılmasından, eləcə də ilkin tanınmadan sonra digər məcmu gəlirlər hesabatında ədalətli dəyərle tanınan belə maliyyə aktivləri üzrə müəyyən olunmuş tarixlərdə qalıq borclar üzrə əsas borc və faiz məbləğlərinin toplanmasından ibarət olan biznes modeli çərçivəsində borc alətləri üçün "digər məcmu gəlirlər üzrə ədalətli dəyər" kateqoriyasını təqdim edir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları ədalətli dəyərle ölçülür. Bundan başqa, Maliyyə alətləri haqqında MHBS 9-a əsasən müəssisələr yalnız dividend üzrə gəliri mənfəət və ya zərər hesablarında tanımaq şərtlə kapital investisiyasının (ticarət üçün saxlanılmayan) ədalətli dəyərində sonrakı dəyişikliklərin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda təqdim edilməsi ilə bağlı yekun seçim edə bilərlər.
- **Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə öhdəlikləri MUBS 39-da olduğu kimi eyni tərzde təsnifləşdirilir, lakin müəssisənin öz kredit riskinin ölçülməsinə tətbiq olunan tələblər üzrə fərqlər mövcuddur. MHBS 9 maliyyə öhdəliyinin kredit riskindəki dəyişikliklərə şamil olunan belə öhdəliyin ədalətli dəyərində dəyişiklik məbləğinin (öhdəliklərin kredit riskində dəyişikliklərin təsirinin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınması mənfəət və ya zərər üzrə uçot uyğunsuzluğu əmələ gətirməyənədək) digər məcmu gəlirlərdə tanınmasını tələb edir. Maliyyə öhdəliyinin kredit riskinə şamil olunan ədalətli dəyərde dəyişikliklər daha sonra mənfəət və ya zərər üzrə yenidən təsnifləşdirilir.
- **Dəyərsizləşmə.** MHBS 9-un 2014-cü il versiyası maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ilə bağlı MUBS 39-dakı "çəkilməmiş kredit zərərləri modeli"nin əksinə olaraq "gözlənilən kredit zərərləri modeli"ni təqdim edir. Gözlənilən kredit zərərləri modeli kredit riskindəki dəyişiklikləri əks etdirmək üçün müəssisə tərəfindən belə kredit zərərlərinin və onlarla bağlı dəyişikliklərin ilkin tanınma dövründən başlayaraq hər hesabat tarixində uçota alınmasını tələb edir. Digər sözlərlə desək, kredit hadisəsinin kredit zərəri tanınmamışdan əvvəl baş verməsi artıq vacib deyil.
- **Hecinqin uçotu.** Yeni ümumiləşdirilmiş hecinq uçotu tələbləri hazırda MUBS 39-a daxil olan hecinq uçotu mexanizmlərinin 3 növünü özündə birləşdirir. MHBS 9-a əsasən hecinq uçotuna uyğun olan əməliyyatların növləri, xüsusilə hecinq alətlərinə aid olan alətlərin növlərinin artırılması və hecinq uçotunun tətbiq olunduğu qeyri-maliyyə alətlərinin risk komponentlərinin növləri ilə bağlı daha geniş imkanlar verilir. Bundan əlavə, effektivlik testi öyrənilmiş və "iqtisadi münasibətlər" in əsasları ilə əvəzlənmişdir. Həmçinin, keçmiş dövrlərə şamil olunmaqla qiymətləndirmə artıq tələb edilmir. Müəssisədə riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinə dair təkmilləşdirilmiş açıqlama tələbləri tətbiq olunmuşdur.
- **Tanınmanın dayandırılması.** Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün tələblər MUBS 39-dan köçürülmüşdür.

Bu standart daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minir. MHBS 9-un tətbiqi ilə bağlı seçilmiş yanaşmadan asılı olaraq keçid 1 tarixdən və ya müxtəlif tələblərin ilkin tətbiqi üçün daha çox tarixdən ibarət ola bilər.

Qrupun rəhbərliyi gələcəkdə MHBS 9-un tətbiqinin onun maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin hesabat olunan məbləğlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcəyini düşünür. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək bu standartın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MHBS 14 Təxirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesablar. MHBS 14 Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarını ilk dəfə qəbul edən müəssisəyə MHBS-lərin ilkin tanınması zamanı və sonrakı maliyyə hesabatlarında "Təxirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesab qalıqlarının" uçotunu əvvəlki ÜQMUP əsasında davam etdirməyə icazə verir.

MHBS 14-ün tətbiqi gələcəkdə Qrupun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir göstərməyəcəkdir, belə ki, Qrup MHBS-ləri ilk dəfə qəbul edən müəssisələrdən deyil.

MHBS 15 Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər. 2014-cü ilin may ayında müəssisələr üçün müştərilərlə müqavilələrdən yaranan gəlirin tam vahid uçot modelini müəyyən edən 15 sayılı MHBS buraxılmışdır. Qüvvəyə mindikdən sonra MHBS 15 gəlirin tanınmasına dair Gəlir adlı MUBS 18-i, Tikinti Müqavilələri adlı MUBS 11-i və əlaqədar şərhləri əhatə edən mövcud qaydaları əvəz edəcək.

MHBS 15-in əsas prinsipi ondan ibarətdir ki, müəssisə öz gəlirini müştərilərə təqdim olunan mallar və xidmətlər və bunun müqabilində əldə etməsi gözlənilən vəsaitlər həcmində tanımalıdır. Xüsusilə, bu standart müştərilərlə müqavilələrə tətbiq olunacaq vahid və prinsiplərə əsaslanan beş mərhələli model təqdim edir.

Model üzrə beş mərhələ aşağıda göstərilmişdir:

- Müştəri ilə müqaviləni müəyyən etmək;
- İşin icrası üzrə müqavilə öhdəliklərini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müqavilə üzə öhdəliklər arasında bölüşdürmək;
- İşin icrası üzrə müqavilə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə (eyni zamanda və ya dövr ərzində) gəliri tanımaq.

MHBS 15-ə əsasən müəssisə, müqavilə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə (eyni zamanda və ya dövr ərzində), yəni belə öhdəliyin əsasını təşkil edən mal və ya xidmətlərə "nəzarət" müştəriyə ötürüldükdə gəliri tanıyır. Standarta, həmçinin, gəlirin tanınma zamanı, dəyişən ödənişlərin, müqavilənin icrası və əldə edilməsi xərclərinin uçotu, eləcə də müxtəlif əlaqədar məsələlər ilə bağlı qaydalar daxil olunmuşdur. Həmçinin, MHBS 15-də ətraflı açıqlamalar tələb olunur.

Qrupun rəhbərliyi düşünür ki, gələcəkdə 15 sayılı MHBS-in tətbiqi gəlirin tanınma məbləğinə və vaxtına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək bu standartın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MHBS 16 İcarə. MHBS 16-da İcarəyə götürən aktivdən istifadə hüququnu və icarə öhdəliyini tanıyır. Aktivdən istifadə hüququ digər qeyri-maliyyə aktivləri üçün olduğu kimi eyni qaydada tətbiq edilir və müvafiq qaydada amortizasiya olunur, öhdəliyə isə faiz hesablanır. MUBS 17-yə əsasən əməliyyat zərərləri düzxətli metod ilə qeyd olunan zərərlər olduğu halda, MHBS 16-da ilkin mərhələdə daha çox xərclərin göstərilməsi profili nəzərdə tutulur və öhdəlik üzrə faizin azaldılması hesabat dövründə ümumi xərcin azalmasına gətirib çıxaracaq. MUBS 17-yə əsasən əməliyyat zərərləri düzxətli metod ilə qeyd olunan zərərlər olduğu halda, MHBS 16-da ilkin mərhələdə daha çox xərclərin göstərilməsi profili nəzərdə tutulur və öhdəlik üzrə faizin azaldılması hesabat dövründə ümumi xərcin azalmasına gətirib çıxaracaq.

İcarə öhdəliyi ilk növbədə icarəyə xas olan dərəcə ilə diskontlaşdırılmaqla (əgər belə dərəcənin müəyyən edilməsi mümkün olarsa) ödənilməli icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülür. Əgər belə dərəcənin müəyyən edilməsi mümkün olmazsa icarəyə götürən tərəf artan borc dərəcəsindən istifadə edəcəkdir.

MHBS 16-nın davamçısı kimi, MUBS 17-də icarəyə götürənlər icarəni xüsusiyyətinə görə maliyyə əməliyyatı kimi təsnifləşdirir. Müvafiq aktivin sahibinə aid olan bütün risklər və mükafatlar ona ötürüldükdə icarə maliyyə icarəsi kimi təsnifləşdirilir. Əks halda icarə əməliyyat icarəsi hesab olunur.

Maliyyə icarəsində icarəyə verən tərəf maliyyə gəlirini xalis investisiya üzrə sabit dövrü gəlir dərəcəsini əks etdirən modelə əsaslanmaqla icarə müddəti üzrə tanıyır. İcarəyə verən əməliyyat icarəsi üzrə ödənişləri düz xətlə köhnəlmə metodu əsasında və ya müvafiq aktivin istifadəsindən yaranan mənfəətin azaldığını nəzərdə tutan model daha uyğun olduqda digər sistemli əsasda tanıyır.

Yuxarıda açıqlanan MHBS 16-nın tanınma tələblərini tətbiq etmək əvəzinə, icarəyə götürən icarə ödənişlərini düzxətli metod əsasında icarə müddəti üzrə və ya aşağıdakı 2 lizinq növü üçün digər sistematik əsasda xərc kimi uçota almaq seçimini edə bilər:

İcarə müddəti 12 ay və ya daha az olan və alış hüququ olmayan icarələr – Bu seçim müvafiq aktivlər sinfi tərəfindən edilə bilər; müvafiq aktiv yeni olduqda az dəyəri olan icarələr (məsələn kompüterlər və ya ofis mebelinin kiçik hissələri) – Bu seçim isə hər lizinq üzrə fərdi qaydada edilə bilər.

MHBS 16 - 1 yanvar 2019-cu il tarixdə başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir. Bu standartın daha erkən tətbiqinə Müşəkilərlə Müqavilələr üzrə gəlirlər haqqında MHBS 15 də tətbiq olunduğu halda icazə verilir.

Qrupun rəhbərliyi gələcəkdə bu düzəlişlərin tətbiqinin Qrupun maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı hesabat olunmuş məbləğlərinə mühüm təsir edəcəyini düşünür. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək MHBS 16-nın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MHBS 11-ə düzəlişlər - Birgə Əməliyyatlarda İştirak Paylarının Alışının Uçotu. MHBS 11-ə düzəlişlər Müəssisələrin Birləşməsi haqqında MHBS 3-də müəyyən edilən biznesin təşkilindən ibarət birgə əməliyyatlar üzrə iştirak paylarının alınması ilə bağlı uçot qaydalarını təqdim edir. Xüsusilə bu düzəlişlərdə MHBS 3 əsasında müəssisələrin birləşməsi üçün müvafiq uçot prinsipləri və tətbiq olunmalı digər standartlar (məsələn, alış zamanı təxirə salınmış vergilərin tanınması ilə əlaqədar "Mənfəət vergisi" adlı MUBS 12 və birgə əməliyyatın alınması zamanı qudvilin aid edildiyi gəlir gətirən aktivlərin dəyərsizləşmə testi haqqında "Aktivlərin dəyərsizləşməsi" adlı MUBS 36) açıqlanır. Eyni tələblər birgə əməliyyatların formalaşdırılmasına yalnız və yalnız o halda tətbiq olunur ki, birgə əməliyyat üzrə hazırkı biznesi belə birgə əməliyyatda iştirak edən tərəflərdən biri dəstəklənmiş olsun.

Həmçinin, birgə əməliyyatçıdan MHBS 3-də və müəssisələrin birləşməsi ilə əlaqəli digər standartlarda tələb olunan müvafiq məlumatın açıqlanması tələb olunur.

Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlərdə baş vermiş birgə əməliyyatlar üzrə (burada birgə əməliyyat fəaliyyətləri MHBS 3-də müəyyən olunan müəssisələrdən ibarət olduğundan) payların alınmasına retrospektiv qaydada şamil olunmaqla tətbiq edilməlidir. Qrupun rəhbərliyi belə əməliyyatlar yaranarsa, MHBS 11-ə bu düzəlişlərin tətbiqinin gələcəkdə Qrupun konsolid edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 1-ə düzəlişlər – Məlumatın açıqlanması üzrə təşəbbüslər. Düzəlişlər məlumatın açıqlanması prinsiplərinə aydınlıq gətirir. Maddilik anlayışı daha geniş şəkildə verilmişdir. Məlumatın ümumiləşdirilməsi və təsnifləşdirilməsi tələbləri müəyyən olunur, maddilik prinsipinin maliyyə hesabatlarının bütün hissələrinə, hətta standartda spesifik açıqlamalar tələb olunduqda belə maddilik meyarının tətbiq edilməsinə aydınlıq gətirir. Həmçinin standartda məlumatın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda, məcmu gəlirlər haqqında hesabatda, eləcə də Maliyyə hesabatlarındakı qeydlərin ardıcılığı ilə təqdim edilməsinə dair daha ətraflı tövsiyələr təqdim olunur.

MUBS 1-ə düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün tətbiq edilir. Qrupun rəhbərliyi MUBS 1-ə bu düzəlişlərin Qrupun konsolid edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 12-yə düzəlişlər – Realizə olunmamış zərərər üçün Təxirə salınmamış vergi aktivlərinin tanınması. Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

Borc alətləri üzrə ədalətli dəyərlə və vergi məqsədləri üçün ilkin dəyərlə ölçülmüş realizə olunmayan zərərər borc aləti sahibinin belə alətin balans dəyərini satış və ya istifadə ilə bərpa etməsi niyyətindən asılı olmayaraq tutulan müvəqqəti fərqlər yaradır.

Aktivin balans dəyəri ehtimal edilən gələcək vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanması məhdudlaşdırmır. Gələcək vergiyə cəlb olunan mənfəət hesablamalarına tutulan müvəqqəti fərqlərin bərpasından yaranan vergi tutulmaları daxil deyildir.

Müəssisə təxirə salınmış vergi aktivlərini digər təxirə salınmış aktivlərlə birlikdə qiymətləndirir. Vergi qanunvericiliyi vergi zərərərindən istifadəni məhdudlaşdırdıqda, müəssisə təxirə salınmış vergi aktivini eyni tipli digər təxirə salınmış vergi aktivləri ilə birgə qiymətləndirə bilər.

Düzəlişlər 1 yanvar 2017-ci il tarixdən başlayan və ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir. Daha erkən tətbiqinə icazə verilir. Keçid üzrə güzəşt kimi, müəssisə ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlinə kapitaldakı dəyişikliyi dövrün əvvəlinə olan bölüşdürülməmiş mənfəətlə kapitalın digər komponentləri arasında bölmədən ilkin tətbiq üzrə dövrün əvvəlinə olan bölüşdürülməmiş mənfəətdə tanıya bilər. Şura bu düzəlişləri ilk dəfə qəbul edənlər üçün əlavə keçid güzəştləri nəzərdə tutmamışdır.

Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin qəbul edilməsinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir göstərəcəyini gözləmir.

MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər - Məqbul Köhnəlmə və Amortizasiya Metodlarının Aydınlaşdırılması. MUBS 16-ya düzəlişlər müəssisələrə əsas vəsaitlər üçün gəlirə əsaslanan köhnəlmə metodundan istifadə etməyi qadağan edir. MUBS 38-ə düzəlişlərdə irəli sürülən təkzib oluna bilən fərziyyəyə görə gəlir qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün müvafiq əsas deyildir. Fərziyyə yalnız aşağıdakı iki halda təkzib oluna bilər:

- a. Qeyri-maddi aktiv gəlir ölçüsü kimi ifadə olunduqda; və ya
- b. Qeyri-maddi aktivlər üzrə gəlir və iqtisadi mənfəətdən istifadənin sıx əlaqəsi nümayiş olunduqda.

Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və ondan sonrakı dövrlər üçün retrospektiv qaydada tətbiq edilir. Hazırda Qrup əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin köhnəlməsi və amortizasiyası üçün düz xətt metodundan istifadə edir. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, düzxətli köhnəlmə metodu müvafiq aktivlərə aid olan iqtisadi mənfəətdən istifadəni əks etdirmək üçün ən uyğun metoddur, müvafiq olaraq bu düzəlişlərin MUBS 16 və MUBS 38-ə tətbiqinin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 16 və MUBS 41-ə düzəlişlər – Kənd təsərrüfatı: Bar verən bitkilər. MUBS 16 və MUBS 41-ə düzəlişlər bar verən bitkiləri müəyyən edir və bar verən bitkilər anlayışına uyğun olan bioloji aktivlərin MUBS 41 əvəzinə MUBS 16-ya müvafiq olaraq torpaq, tikili və avadanlıq kimi uçota alınmasını tələb edir. Bar verən bitkilər üzərindəki məhsulların uçotu MUBS 41-ə əsasən kənd təsərrüfatı məhsulları kimi tanınmaqda davam edir.

Qrup kənd təsərrüfatı fəaliyyəti ilə məşğul olmadığından rəhbərlik bu düzəlişlərin qəbul edilməsinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir edəcəyini düşünür.

MUBS 27-ye düzəlişlər – Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu. MUBS 27-ye düzəlişlərə əsasən iştirak payı metodu törəmə, birgə və asılı müəssisələrdəki investisiyaların uçotu zamanı müəssisə tərəfindən müvafiq metodlardan biri kimi tətbiq edilə bilər. Erkən tətbiqinə icazə verilməklə düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixindən qüvvəyə minir. Bank fərdi maliyyə hesabatları hazırlamadığından Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin müəssisənin maliyyə hesabatlarına təsir edəcəyini düşünür.

MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlər – İnvestor ilə Asılı müəssisə və ya Birgə Müəssisə arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi. MHBS 10 MUBS 28-ə düzəlişlər İnvestor ilə asılı müəssisə və ya birgə müəssisə arasında aktivlərin satışı və ya ötürülməsi hallarına tətbiq edilir. Xüsusilə də, düzəlişlər asılı və ya birgə müəssisələr ilə əməliyyat üzrə biznes hesab olunmayan və kapitalda iştirak metodu əsasında uçota alınan törəmə müəssisədə nəzarətin itirilməsindən yaranan gəlirlərin və zərərlərin ana müəssisənin mənfəət və ya zərərlərində yalnız həmin asılı və ya birgə müəssisələrdəki əlaqəli olmayan investordan payına uyğun şəkildə tanınmasını bəyan edir. Eynilə, hər hansı keçmiş törəmə müəssisədə saxlanılan investisiyaların ədalətli dəyərədək yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan (asılı və ya birgə müəssisəyə investisiya kimi təsnifləşdirilən və kapitalda iştirak payı metodu ilə uçota alınan) gəlirlər və zərərlər əvvəlki ana müəssisənin mənfəət və ya zərərində yalnız yeni asılı və ya birgə müəssisələrdəki əlaqəli olmayan investordan payına uyğun şəkildə tanınır.

Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixdən başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlərdə baş verən əməliyyatlara retrospektiv qaydada tətbiq olunacaqdır. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, bu MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlərin tətbiq edilməsi gələcəkdə belə əməliyyatlar yaranarsa Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir edə bilər.

MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə düzəlişlər - İnvestisiya müəssisələri: Konsolidasiya tələbi üzrə istisnanın tətbiqi. MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə düzəlişlər hətta investisiya müəssisəsi bütün törəmə müəssisələrini MHBS-a uyğun olaraq ədalətli dəyərle uçota alsa belə, investisiya müəssisəsinin törəməsi olan ana müəssisənin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması tələbi üzrə istisnadan istifadə edə bilməsinə aydınlıq gətirir. Həmçinin düzəlişlər investisiya müəssisəsinin investisiya fəaliyyətləri ilə bağlı xidmətlər göstərən öz törəmə müəssisələrini konsolidə etməsi tələbinin yalnız investisiya müəssisəsi olmayan törəmə müəssisələrə şamil olunmasına aydınlıq gətirir.

Qrupun rəhbərliyi MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28-ə bu düzəlişlərin tətbiqinin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür belə ki, Qrup investisiya müəssisəsi deyildir və investisiya müəssisəsi kimi formalaşan hər hansı holdinqi, törəmə, asılı və ya birgə müəssisəsi yoxdur.

2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər müxtəlif MHBS-lərə aşağıdakı düzəlişlərdən ibarətdir.

MHBS 5-ə düzəlişlər aktivlərin və ya satış qrupunun satış üçün saxlanılan kateqoriyasından təsisçilərə paylanma kateqoriyasına və ya əksinə yenidən təsnifləşdirilməsinin satış planına və ya təsisçilərə paylanma planına dəyişikliklər kimi nəzərdə tutulmadığına və yeni satış metoduna aid təsnifləşdirmə, təqdimat və ölçülmə tələblərinin tətbiq edilməli olduğuna aydınlıq gətirir. Bundan əlavə, düzəlişlər təsisçilərə paylanma üçün saxlanılan kateqoriyasına və satış üçün saxlanılan kateqoriyasına uyğun olmayan aktivlərin satış üçün saxlanılan kimi təsnifləşdirilməyən aktivlər qismində uçota alınmasına aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlər gələcək dövrlər üzrə tətbiq olunmalıdır.

MHBS 7-yə düzəlişlər xidmət müqaviləsinin köçürülmüş aktivlə bağlı tələb olunan açıqlama üzrə belə aktivə şamil olunub-olunmamasını aydınlaşdırmaq üçün əlavə qaydaları təqdim edir. Bundan əlavə, MHBS 7-yə edilən düzəlişlər maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üzrə açıqlama tələblərinin yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına bütün aralıq dövrlər üzrə daxil edilməsinin açıq şəkildə tələb olunmadığına, lakin MUBS 34-ün tələblərini yerinə yetirmək üçün yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına daxil edilməsinin tələb oluna biləcəyinə aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlər gələcək dövrlər üzrə tətbiq olunmalıdır.

MUBS 19-a düzəlişlər əmək fəaliyyətindən sonrakı müavinətlər üzrə diskont dərəcəni hesablamaq üçün istifadə olunan yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazların ödənilməli müavinətlərlə eyni valyuta ilə buraxılmasına aydınlıq gətirir. Düzəlişlər ilk olaraq daxil edildiyi maliyyə hesabatlarında təqdim olunan ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlindən tətbiq olunur.

MUBS 34-ə düzəlişlər bu standart ilə tələb olunan və aralıq hesabatlarında istənilən hissədə, lakin aralıq maliyyə hesabatından kənarda təqdim olunan məlumatın aralıq maliyyə hesabatları ilə eyni vaxtda və eyni şərtlərlə istifadəçilərə təqdim olunan aralıq hesabatların digər hissəsinə istinad edilməsinə aydınlıq gətirir.

Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin tətbiqinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini düşünür.

4. DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜZRƏ EHTİYAT

Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər	Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	Cəmi dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat
31 dekabr 2013-cü il	18,258	-	18,258
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	37,043	-	37,043
Aktivlərin silinməsi	(6,207)	-	(6,207)
Əvvəl silinmiş aktivlərin qaytarılması	795	-	795
31 dekabr 2014-cü il	49,889	-	49,889
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	105,221	699	105,920
Aktivlərin silinməsi	(30,006)	(10)	(30,016)
Xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsinin təsiri	18,398	-	18,398
Əvvəl silinmiş aktivlərin qaytarılması	1,933	-	1,933
31 dekabr 2015-ci il	145,435	689	146,124

5. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Haqq və komissiya gəlirləri:		
Plastik kart əməliyyatları	2,474	4,781
Nağd pul əməliyyatları	2,078	4,257
Valyuta mübadiləsi əməliyyatları	688	772
Zəmanət məktubları	344	504
Hesablaşmalar	294	282
Digər əməliyyatlar	134	132
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	6,012	10,728
Haqq və komissiya xərcləri:		
Plastik kart əməliyyatları	(1,910)	(1,266)
Hesablaşmalar	(1,318)	(1,190)
Akkreditivlər	(288)	(277)
Nağd pul əməliyyatları	(209)	(3)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(3,725)	(2,736)
Cəmi xalis haqq və komissiya gəlirləri	2,287	7,992

6. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Əmək haqqı və bonuslar	20,402	27,179
Sosial müdafiə xərcləri	2,736	4,205
İşçilər üzrə digər xərclər	22	297
İşçilərlə bağlı xərclər	23,160	31,681
Köhnəlmə xərci	3,763	2,918
Amortizasiya xərci	201	179
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	3,964	3,097
İcarə	2,707	2,237
Marketinq və reklam	1,938	4,122
Əmanətlərin sığortalanması haqqı	1,410	713
Hüquq və məsləhət xərcləri	844	878
Təhlükəsizlik	511	571
Əmlak və avadanlığın təmir və texniki xidmət xərcləri	473	437
Kommunikasiya	435	391
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	432	332
Ofis ləvazimatları	362	410
Kommunal xərclər	221	199
İşgüzar səfər və aidiyyəti xərclər	116	118
Sığorta	97	88
Nəqliyyat vasitələrinin istismar xərcləri	79	91
Çap	45	289
Üzvlük haqları	25	10
Digər xərclər	347	355
	10,042	11,241
Digər əməliyyat xərcləri	10,042	11,241

7. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Qrup ödəniləcək cari mənfəət vergisi, eləcə də aktiv və öhdəlikləri üzrə vergi bazalarını özünün və törəmə müəssisələrinin fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hesablayır və uçotda əks etdirir ki, bu da MHBS-dən fərqli ola bilər.

Qrup bəzi xərclər vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergi məqsədləri üçün vergidən azad olduğundan daimi vergi fərqləri ilə üzləşir.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatları məqsədləri üçün uçota alınan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə verginin hesablanması məqsədilə istifadə edilən məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlər üzrə xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınması üzrə müxtəlif metodlar/müddətlər, eləcə də müəyyən aktivlər üzrə vergi - uçot əsaslı fərqlərdən yaranan müvəqqəti fərqlər ilə əlaqəlidir.

Aşağıdakı məbləğlərin üzləşdirilməsində tətbiq edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikasında vergi qanunvericiliyinə əsasən (müəyyən edildiyi kimi) hüquqi şəxslər tərəfindən vergiyə cəlb olunan mənfəət üzrə ödəniləcək 20 %-lik (2014-cü ildə: 20 %) mənfəət vergisi dərəcəsidir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,954	1,988
Digər öhdəliklər	(296)	(550)
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	4,342	-
Uçotda tanınmış təxirə salınan vergi aktivləri	9,000	1,438
Uçotda tanınmamış təxirə salınan vergi aktivləri	(6,456)	-
Təxirə salınmış vergi aktivləri	2,544	1,438
Vergiye cəlb olunan müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri:		
Əmlak və avadanlıq	(2,544)	(2,525)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	(12)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(2,544)	(2,537)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	-	(1,099)

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər üzrə qüvvədə olan vergi dərəcəsinin üzləşdirməsi aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Mənfəət vergisindən əvvəl (zərər)/mənfəət	(38,615)	52,443
20% yerli vergi dərəcəsi ilə vergi (2014: 20%)	7,723	(10,489)
Keçmiş illərin mənfəət vergisi ehtiyatı üzrə artıq məbləğ	172	(415)
Çıxılmayan xərclər	(169)	(878)
Uçotda tanınmamış təxirə salınan vergi aktivləri	(6,456)	-
Mənfəət vergisi gəliri/(xərcl)	1,270	(11,782)
Cari mənfəət vergisi gəliri/ (xərcl)	-	(12,486)
Təxirə salınmış vergi qalıqlarında dəyişiklik	1,270	704
Mənfəət vergisi gəliri/(xərcl)	1,270	(11,782)

Təxirə salınmış vergi qalıqları	2015	2014
1 yanvar tarixinə – təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(1,099)	(1,803)
Digər məcmu gəlirlərdə tanınmış təxirə salınan mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişiklik	(171)	-
Konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərərdə tanınmış təxirə salınan mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişiklik	7,726	704
Uçotda tanınmamış təxirə salınan vergi aktivləri	(6,456)	-
31 dekabr tarixinə – təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	-	(1,099)

8. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKİVƏLENTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Kassadakı nağd vəsaitlər	31,596	31,419
ARMB-dəki cari hesablar	25,985	739
Digər kredit təşkilatlarındakı cari hesablar	50,808	13,214
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	108,389	45,372

31 dekabr 2015-ci il tarixinə digər kredit təşkilatlarındakı cari hesablara bir LƏT bankında yerləşdirilmiş 42,934 min manat daxildir (2014-ci il: bir Azərbaycan bankında yerləşdirilmiş 2,378 min manat).

9. BANKLARDAN VƏ DİGƏR KREDİT TƏŞKİLLƏRİNDƏN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı məcburi ehtiyat	2,968	9,065
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	23,464	889
Bloklaşdırılmış hesablar	65,174	-
	91,606	9,954
Çıxılın: dəyersizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	(689)	-
Cəmi banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	90,917	9,954

Azərbaycandakı kredit təşkilatlarından ARMB-də faiz hesablanmayan pul depoziti saxlaması (məcburi ehtiyat) tələb olunur ki, bunun da məbləği kredit təşkilatı tərəfindən cəlb edilən maliyyə vəsaitinin səviyyəsindən asılıdır. Bankın belə depoziti geri götürmə qabiliyyəti müəyyən edilmiş qanunvericiliklə ciddi şəkildə məhdudlaşır.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixinə bloklaşdırılmış hesablara ARMB-də yerləşdirilmiş müvafiq olaraq 64,248 min manat və sıfır məbləğdə depozitlər aiddir ki, belə məbləğlər eyni tərəf vasitəsilə verilmiş kreditlərinə qarşı bloklaşdırılmışdır. 16 sayılı qeydə baxın.

10. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Müştərilərə verilmiş kreditlər	607,146	663,683
Çıxılın: dəyersizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	(145,435)	(49,889)

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda pul vəsaitlərinin hərəkəti 4 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

Kreditlər aşağıdakı müştərilərə verilmişdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Fiziki şəxslər	576,079	630,205
Özəl şirkətlər	31,067	33,478
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	607,146	663,683

Aşağıdakı cədvəldə sənaye sektoru üzrə təhlil edilən müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri göstərilmişdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Sektor üzrə təhlil:		
Fiziki şəxslər	576,079	630,205
Ticarət və xidmətlər	20,159	20,828
Kənd təsərrüfatı və ərzaq istehsalı	10,028	11,563
Istehsalat	880	1,087
	607,146	663,683
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	(145,435)	(49,889)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	461,711	613,794

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakı məhsullardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Istehlak kreditləri	318,521	338,160
Kartlar	129,364	147,544
Mikrokreditlər	88,150	79,678
Avtomobil kreditləri	35,663	62,535
Biznes kreditləri	35,448	35,766
	607,146	663,683
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	(145,435)	(49,889)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	461,711	613,794

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləği müvafiq olaraq 14,511 min manat və 838 min manat olmuşdur ki, belə kreditlərin də şərtləri yenidən razılaşdırılmışdır. Əks halda, bu cür kreditlər vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş hesab olunardı.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən il üzrə müştərilərə verilmiş dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlər üzrə faiz gəliri müvafiq olaraq 14,079 min manat və 10,375 min manat təşkil etmişdir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən il üzrə müştərilərə verilmiş dəyərsizləşməmiş hesab edilən kreditlər üzrə faiz gəliri müvafiq olaraq 160,758 min manat və 170,738 min manat təşkil etmişdir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə 100% həcmində müştərilərə verilmiş kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən özəl şirkətlərə verilmişdir ki, bu da bir bölgə daxilində əhəmiyyətli coğrafi təmərküzləşmənin göstəricisidir.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə təhlili göstərilir:

	31 dekabr 2015-ci il			31 dekabr 2014-cü il		
	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri
Dəyersizləşmə üzrə birgə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər:						
İstehlak kreditləri	317,435	(85,153)	232,282	337,125	(27,430)	309,695
Kartlar	128,347	(25,233)	103,114	147,544	(10,702)	136,842
Mikrokreditlər	88,150	(22,674)	65,476	79,678	(2,814)	76,864
Avtomobil kreditləri	35,663	(4,419)	31,244	62,535	(3,987)	58,548
Biznes kreditləri	29,129	(6,737)	22,392	15,836	(4,334)	11,502
	<u>598,724</u>	<u>(144,216)</u>	<u>454,508</u>	<u>642,718</u>	<u>(49,267)</u>	<u>593,451</u>
Dəyersizləşmə üzrə fərdi qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər :						
İstehlak kreditləri	1,086	(1)	1,085	1,035	-	1,035
Biznes kreditləri	6,319	(1,181)	5,138	19,930	(622)	19,308
Kartlar	<u>1,017</u>	<u>(37)</u>	<u>980</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Cəmi	<u>607,146</u>	<u>(145,435)</u>	<u>461,711</u>	<u>663,683</u>	<u>(49,889)</u>	<u>613,794</u>

31 dekabr 2015 və 2014-cü il üzrə fərdi şəkildə dəyersizləşmiş kreditlərlə bağlı Qrupun saxladığı girovun ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 14,188 min manat və 21,313 min manat olmuşdur.

31 dekabr 2015 və 2014-cü illər ərzində Qrup təminat kimi saxladığı girova sahib çıxmaqla qeyri-maliyyə aktivlərini əldə etmişdir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 757 min manat və 725 min manat məbləğində olan bu aktivlər digər aktivlərə daxil edilmişdir. Qrupun siyasəti geri alınmış əmlakı müvafiq qaydada silməkdir. Əldə olunmuş gəlirlərdən ödənilməmiş iddianı azaltmaq və ya ödəmək üçün istifadə olunur. Ümumiyyətlə, Qrup öz fəaliyyəti zamanı geri alınmış əmlakdan istifadə etmir.

11. SATILABİLƏN İNVESTİSİYA QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

Satılabilən investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Borc qiymətli kağızları	1,580	24,999
Kapitala investisiyalar	<u>1,611</u>	<u>1,611</u>
	<u>3,191</u>	<u>26,610</u>
Çıxılın: Dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	<u>(466)</u>	<u>(466)</u>
Cəmi satılabilən investisiya qiymətli kağızları	<u>2,725</u>	<u>26,144</u>

Kapitala investisiyalar	İştirak payı	31 dekabr 2015-ci il	İştirak payı	31 dekabr 2014-cü il
Buta Sığorta ASC	19.0%	1,387	19.0%	1,387
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC	0.2%	124	0.2%	124
Bakı Fond Birjası MMC	5.0%	60	5.0%	60
"MilliKart" MMC	0.8%	40	0.8%	40
		<u>1,611</u>		<u>1,611</u>
Çıxılslar: Dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat		<u>(466)</u>		<u>(466)</u>
Cəmi satılabilən investisiya qiymətli kağızları		<u>1,145</u>		<u>1,145</u>

	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2015-ci il	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2014-cü il
Borc qiymətli kağızları				
Nikoyl Bank tərəfindən buraxılan notlar	9.5%	1,580	0%	-
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılan notlar	0%	-	0%	24,999
Cəmi borc qiymətli kağızları		<u>1,580</u>		<u>24,999</u>

12. DİGƏR BORC QİYMƏTLİ KAĞIZLARI

Digər borc qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2015-ci il	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2014-cü il
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılan uzunmüddətli notlar	-	-	3.00% - 3.15%	4,998
Cəmi digər borc qiymətli kağızları		<u>-</u>		<u>4,998</u>

13. ƏMLAK VƏ AVADANLIQ

Əmlak və avadanlıq aşağıdakılardan ibarətdir:

	Torpaq və binalar	Məbel və avadanlıq	Kompüterlər və kommunikasiya avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Digər	Cəmi
İlkin/yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlər						
31 dekabr 2013-cü il	15,063	4,942	4,195	861	245	25,306
Əlavələr	61	704	3,883	393	55	5,096
Silinmələr	-	(126)	(478)	(186)	-	(790)
31 dekabr 2014-cü il	15,124	5,520	7,600	1,068	300	29,612
Əlavələr	-	276	1,903	17	10	2,206
Silinmələr	-	(336)	(321)	(109)	(9)	(775)
Yenidən qiymətləndirmə	(1,398)	-	-	-	-	(1,398)
31 dekabr 2015-ci il	13,726	5,460	9,182	976	301	29,645
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2013-cü il	(693)	(2,579)	(2,511)	(489)	(88)	(6,360)
Köhnəlmə xərci	(746)	(767)	(1,198)	(155)	(52)	(2,918)
Silinərək ləğv edilmiş	-	132	478	167	-	777
31 dekabr 2014-cü il	(1,439)	(3,214)	(3,231)	(477)	(140)	(8,501)
Köhnəlmə xərci	(748)	(836)	(1,939)	(183)	(57)	(3,763)
Silinərək ləğv edilmiş	-	299	303	59	6	667
Yenidən qiymətləndirmə	2,124	-	-	-	-	2,124
Dəyərsizləşmə zərərli	139	-	-	-	-	139
Dəyərsizləşmə zərərli	(76)	-	-	-	-	(76)
31 dekabr 2015-ci il	-	(3,751)	(4,867)	(601)	(191)	(9,410)
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2015-ci il tarixinə	13,726	1,709	4,315	375	110	20,235
31 dekabr 2014-cü il tarixinə	13,685	2,306	4,369	591	160	21,111

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə əmlak və avadanlığa müvafiq olaraq 3,437 min manat və 2,653 min manat məbləğində tamamilə dəyərsizləşmiş aktivlər daxil olmuşdur.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun sahib olduğu torpaq və binalar müstəqil qiymətləndirici tərəfindən təkrar qiymətləndirilmişdir. Onların ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsi zamanı bazar dəyəri metodu tətbiq edilmişdir: bu metodda eyni və ya müqayisə edilə bilən (oxşar) aktivlər, öhdəliklər və yaxud müəssisə kimi aktiv və öhdəliklər qrupu ilə bağlı bazar əməliyyatlarından yaranan qiymətlər və digər müvafiq məlumatlar istifadə olunur.

Əgər binalar xərc modelini istifadə etməklə ölçülərsə, balans dəyərləri aşağıdakı kimi olacaq:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Xərc	6,216	6,216
Yığılmış köhnəlmə	(1,690)	(1,379)
Xalis balans dəyəri	4,526	4,837

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun sahib olduğu binalar haqqında ətraflı məlumat, eləcə də ədalətli dəyər iyerarxiyası haqqında məlumat aşağıdakı kimidir:

	Səviyyə 2	31 dekabr 2015-ci il tarixinə ədalətli dəyər
Binalar	13,726	13,726
Cəmi	13,726	13,726

14. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

Qeyri-maddi aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	Lisensiyalar	Kompüter proqram təminatı	Cəmi
İlkin dəyər ilə			
31 dekabr 2013-cü il	458	1,523	1,981
Əlavələr	60	100	160
31 dekabr 2014-cü il	518	1,623	2,141
Əlavələr	49	114	163
31 dekabr 2015-ci il	567	1,737	2,304
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2013-cü il	(123)	(341)	(464)
İl üzrə xərc	(44)	(135)	(179)
31 dekabr 2014-cü il	(167)	(476)	(643)
İl üzrə xərc	(52)	(149)	(201)
31 dekabr 2015-ci il	(219)	(625)	(844)
Xalis qalıq dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	348	1,112	1,460
31 dekabr 2014-cü il	351	1,147	1,498

15. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər maliyyə aktivləri:		
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	1,981	2,308
	1,981	2,308
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Ümitsiz kreditlərin əvəzində alınmış əmlak	757	725
Təxirə salınmış xərclər	465	422
Əmlak və avadanlığın alışı üçün qabaqcadan ödənişlər	292	2,007
Dövlət və yerli fondlardan alınmış debitor borcları	106	-
Digər	5	12
	1,625	3,166
Çıxılsın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(437)	(386)
	1,188	2,780
Cəmi digər aktivlər	3,169	5,088

16. BANKLARA VƏ DİGƏR MALİYYƏ TƏŞKİLATLARINA ÖDƏNİLMƏLİ VƏSAİTLƏR

Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Müddətli depozitlər	88,523	54,041
Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlər	74,627	50,794
Tələb edilənədək depozitlər	9,131	6,186
Cəmi banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	172,281	111,021

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlərə və kreditlərə bir maliyyə təşkilatına ödənilməli olan 34,593 min manat məbləğində vəsait daxildir (2014-cü ildə – dörd təşkilata 33,794 min manat).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə iki yerli maliyyə təşkilatına ödənilməli vəsaitlərə 8,475 min manat məbləğində tələb edilənədək depozitlər daxildir (2014-cü ildə iki yerli təşkilata 5,860 min manat).

Aşağıdakı növ təşkilatlarda tələb edilənədək və müddətli depozit hesabları olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Sığorta şirkətləri	61,791	32,118
Kommersiya bankları	35,022	19,464
İnvestisiya şirkətləri	780	8,467
Digər maliyyə təşkilatları	61	178
Tələb edilənədək və müddətli depozitlər	97,654	60,227

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə təşkilatlarına ödənilməli müddətli depozitlərə illik effektiv 2.00% - 12.50% (AZN, ABŞ dolları, AVRO) hesablanmaqla (2014-cü il: 2.00% - 13.00% (AZN, ABŞ dolları, AVRO)) ödəmə müddətləri 2016-2023-cü illər (2014-cü il: 2015-2023) olmuşdur.

Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlərə aşağıdakı təşkilatlarda olan hesablar daxildir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	40,000	-
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	14,867	15,925
Kommersiya bankları	10,922	25,852
Azərbaycan İpoteka Fondu	8,838	6,334
Alman Azərbaycan Fondu	-	1,896
GFM Cossack Bond Company Limited	-	787
Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlər	74,627	50,794

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından illik 3.5% (31 dekabr 2014-cü il: sıfır) dərəcə ilə 40,000 min manat məbləğində borc vəsaiti əldə etmişdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında belə borc vəsaitlərinə qarşı yerləşdirilmiş 64,248 min manat məbləğində bloklaşdırılmış depozitlərə sahibdir. 9 sayılı qeydə baxın.

Qrup yuxarıda açıqlanan banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli məbləğlərin qalıqları ilə bağlı maliyyə şərtlərini yerinə yetirmək öhdəliyi daşıyır. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrup bu maliyyə şərtlərindən hər hansı birini pozmamışdır.

Bu kreditlərin nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2015-ci il			31 dekabr 2014-cü il		
	İllik faiz dərəcəsi	Valyuta	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Valyuta	Ödəmə müddəti
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	1.0%	AZN	2016 - 2022	1%-2%	AZN	2015 - 2022
Azərbaycan İpoteka Fondu	1.0% - 8.0% 6.00% - 12.00%	AZN	2016 - 2045	1%-8%	AZN	2016 - 2044
Kommersiya Bankları GFM Cossack Bond Company Limited	-	-	-	4.8%-8.5%	AZN	2015
Alman Azərbaycan Fondu	-	-	-	12%	ABŞ dolları	2016
	-	-	-	3.8%	Avro	2015

17. MÜŞTƏRİLƏRƏ ÖDƏNİLMƏLİ VƏSAİTLƏR

Müştərilərə ödənilməli məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Müddətli depozitlər	415,756	409,612
Tələb əsasında ödənilən	28,262	26,338
Cəmi müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	444,018	435,950

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş müvafiq olaraq 1,836 min manat və 594 min manat məbləğində vəsaitlər buraxılmış zamanətlərə qarşı təminat kimi, müvafiq olaraq 758 min manat və 702 min manat məbləğində vəsaitlər kreditlərə qarşı təminat kimi, 5,238 min manat və 7,245 min manat məbləğində vəsaitlər isə istifadə olunmamış kredit vəsaitlərinə qarşı təminat kimi saxlanmışdır.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müştərilərə ödənilməli müddətli depozitlərin illik effektiv faiz dərəcəsi 1% - 21 %, AZN (2014-cü il: 1% - 21%, AZN), ödəmə müddətləri isə 2016-2023-cü il (2014-cü il: ödəmə müddəti 2015-2023-cü il) olmuşdur.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq müştərilərə ödənilməli 67,115 min manat və 38,747 min manat (müştərilərə ödənilməli vəsaitlərin 15% və 9%-i) məbləğində vəsaitlər Qrupun on ən iri müştərisinə ödənilməli vəsaitlər olmuşdur.

Müddətli depozitlərə fiziki şəxslərin 390,213 min manat məbləğində depozitləri daxil olmuşdur (2014-cü il: 393,377 min manat).

İqtisadi sektor üzrə müştəri hesablarının təhlili aşağıdakı şəkildədir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Sektor üzrə təhlil:		
Fiziki şəxslər və işçilər	411,608	407,871
Enerji	23,418	13,219
Ticarət və xidmət	7,455	10,784
Tikinti	1,226	3,851
Nəqliyyat və kommunikasiya	215	121
İstehsal	96	104
Cəmi müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	444,018	435,950

Müştərilərə ödənilməli vəsaitlərə aşağıdakı növ müştərilər üzrə hesablar daxildir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Fiziki şəxslər və işçilər	411,608	407,871
Özəl müəssisələr	32,332	28,001
Dövlət və büdcə təşkilatları	78	78
Cəmi müştərilərə ödənilməli məbləğlər	444,018	435,950

18. BURAXILMIŞ BORC QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

Buraxılmış borc qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	Ödəmə tarixi	Faiz dərəcəsi	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Kupon qiymətli kağızları	2016	11 - 12%	10,079	29,469
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızları			10,079	29,469

19. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinə ödənilməli vəsaitlər	12,435	12,435
Hesablaşma prosesində olan öhdəliklər	1,012	781
Əmək haqqı və işçilərə ödənilməli digər vəsaitlər	514	6,162
Digər kreditörələr	28	26
	13,989	19,404
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Əməliyyat vergiləri	520	218
Dövlət və yerli fondlara ödənilməli vəsaitlər	83	77
	603	295
Cəmi digər öhdəliklər	14,592	19,699

20. SUBORDİNASİYA BORCU

Subordinasiya borcu aşağıdakılardan ibarətdir:

	Verilmə tarixi	Ödəmə tarixi	Faiz dərəcəsi	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Əlaqəli tərəflərdən alınmış subordinasiya borcu (NAB Dış Ticaret, 1,000 min ABŞ dolları, yarımillik ödəniş)	19 mart 2008-ci il	19 mart 2018-ci il	19.45%	1,637	823
Cəmi subordinasiya borcu				1,637	823

Qrup müflisləşdiyi və ya ləğv edildiyi təqdirdə hazırkı borcun qaytarılması Qrupun digər kreditörlər qarşısında öhdəliklərini təmin etməsindən asılıdır.

Qrup, yuxarıda qeyd edilən subordinasiya borcu qalıqları ilə bağlı maliyyə şərtlərini yerinə yetirmək öhdəliyini daşıyır.

21. SƏHMDAR KAPİTALI

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun səhmdarlarının buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapitalı 52,870 min manat təşkil etməklə hər birinin nominal dəyəri 15.55 manat olan 3,400,000 adi səhmdən ibarət olmuşdur. Hər səhm səhmdara bir səs hüququ verir.

2015-ci ildə Qrup 2014-cü il üçün gəlirindən adi səhmlər üzrə 33,598 min manat məbləğində dividendlər elan etmişdir (2014-cü il: 2013-cü ilin gəlirlərindən 35,397 min manat).

Səhm üzrə əsas və azaldılmış mənfəətin hesablanması üçün gəlir rəqəmlərindən və səhmlərin ölçülmüş orta sayından istifadə olunmuşdur. Səhm üzrə əsas və azaldılmış mənfəətin hesablanması məqsədləri üçün adi səhmlərin ölçülmüş orta sayı 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə 3,400,000 olmuşdur. Nəticədə, 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə səhm üzrə zərər və mənfəət əmsali müvafiq olaraq (8.77) manat və 11.96 manat təşkil etmişdir.

22. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ TƏƏHHÜDLƏR

Adi fəaliyyət zamanı Qrup müştərilərin ehtiyaclarını qarşılamaq üçün balansdankənar riskləri olan maliyyə alətləri üzrə müqavilə tərəfi qismində çıxış edir. Dəyişən kredit riski dərəcəsinə malik bu alətlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilmir.

Qrup balansda qeyd edilən əməliyyatlar halında olduğu kimi, balansdankənar öhdəlikləri yerinə yetirərkən eyni kredit nəzarəti və idarəetməsi siyasətlərini tətbiq edir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə şərti öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri		
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	14,957	23,403
Verilmiş zəmanətlər	9,465	7,711
Əməliyyatla bağlı digər şərti öhdəliklər	1,510	1,151
Cəmi şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri	25,932	32,265

Əməliyyat lizinqi öhdəlikləri – Qrup icarəyə götürən tərəf olduqda, binaların ləğv olunmayan əməliyyat lizinqləri üzrə gələcək minimum lizinq ödənişləri aşağıdakı kimi olur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
1 ildən az	114	142
Cəmi əməliyyat lizinqi öhdəlikləri	114	142

Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər (təminat çıxılmazdan əvvəl)	26,046	32,407
Çıxılsın: Verilmiş zəmanətlərə qarşı təminat kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 17)	(1,836)	(594)
Çıxılsın: İstifadə olunmamış kredit vəsaitlərinə qarşı təminat kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 17)	(5,238)	(7,245)
Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər	18,972	24,568

Məhkəmə prosesləri – Qrup vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzleşir. Rəhbərlik düşünür ki, heç bir hesablanmamış mühüm itkilər yaranmayacaq və bu səbəbdən də hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qoyma – Azərbaycan Respublikasının ticarət, o cümlədən vergi qanunvericiliyi bir neçə şəkildə təsfir oluna bilər. Bundan əlavə, biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq vergi orqanlarının öz mülahizələrinə görə sərbəst qərar vermələri riski də mövcuddur. Biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar Qrup rəhbərliyinin mülahizələrinə əsaslanan müəyyən mövqe vergi orqanları tərəfindən birmənalı qarşılanmadıqda, Qrupa əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanı bilər.

Belə qeyri-müəyyənlik halları maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların qiymətləndirilməsi və sövdələşmələrin bazar qiymətinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı ola bilər. Bundan başqa, belə qeyri-müəyyənlik vergiyə cəlb olunan mənfəətin natamam hesablanması nəticəsində ehtiyat üzrə müvəqqəti fərqin qiymətləndirilməsi, habelə müştərilərə verilmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların geri qaytarılması ilə də bağlı ola bilər. Qrupun rəhbərliyi bütün vergi öhdəliklərinin hesablandığını düşünür, buna görə də konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyiciləri audit ilindən əvvəlki üç təqvim ili ərzində vergi auditindən keçməlidirlər. Lakin tamamlanmış audit yoxlamaları, aşağı səviyyəli vergi orqanlarının əldə etdiyi vergi audit nəticələrini yoxlamaq məqsədilə yuxarı səviyyəli vergi orqanları tərəfindən sonrakı əlavə yoxlamaların həyata keçirilməsi ehtimalını istisna etmir. Cinayət işinin araşdırılması zamanı iddia müddəti məhkəmənin qərarına əsasən yeddi ilədək uzadıla bilər.

Fəaliyyət mühiti – Azərbaycan bazar iqtisadiyyatının tələbi kimi, iqtisadi islahatların tətbiqini, eləcə də hüquqi, vergi və qanunvericilik bazalarının təkmilləşdirilməsini davam etdirir. Azərbaycanın gələcək iqtisadi kursuna dövlət tərəfindən aparılan iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlər, eləcə də islahatlar və dəyişikliklər mühüm təsir göstərir. Neft qiymətlərinin yüksək olduğu illər ərzində Azərbaycan böyük xarici valyuta ehtiyatları toplamış, qeyri-neft sektorunun infrastrukturuna və inkişafına mühüm sərmayələr ayırmışdır.

Xam neftin qiymətlərindəki əhəmiyyətli azalmanı nəzərə alaraq, 21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına və digər əsas valyutalara qarşı 34% (1 ABŞ dolları üçün 0.7862 manatdan 1.0500 manata qədər) və 21 dekabr 2015-ci il tarixində təxminən 48% (1 ABŞ dolları üçün 1.0499 manatdan 1.5500 manata qədər) devalvasiya olunmuşdur. İkinci dəfə baş verən devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı üzən məzənnə siyasətinə keçdiyini elan etdi.

Bu hadisələr bank sisteminin likvidliyinə mənfi təsir göstərmiş və kredit şərtlərinin çətinləşməsinə səbəb olmuşdur. İqtisadi inkişaf, kapitalla çıxış və kapitalın cəlb edilməsi dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam etməkdədir və bu, problemlı kreditlərin sayının artması və kredit təminatı dəyərinin azalması nəticəsində kredit portfeli üzrə keyfiyyətin zəifləməsi, eləcə də investisiya qiymətli kağızları üzrə hazırda müəyyən edilə bilməyən zərərlər daxil olmaqla, Bankın gələcək nəticələrinə, maliyyə mövqeyinə və biznes planlarına mənfi təsir göstərə bilər.

Azərbaycan Hökuməti cari iqtisadi çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə islahatların sürətləndirilməsi və bank sisteminə dəstək üçün planlar bəyan etmişdir. Azərbaycanın dövlət büdcəsi üzrə kəsirləri və xarici borcları aşağı səviyyədə qalmaqdadır, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun aktivləri isə ölkənin ÜDM-ə yaxındır.

Qrupun rəhbərliyi mövcud mühitdəki bu dəyişiklikləri izləyir və proqnozlaşdırıla bilən gələcəkdə Qrupun fəaliyyətini davam və inkişaf etdirmək üçün vacib hesab etdiyi qabaqlayıcı tədbirləri həyata keçirir.

23. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Bank və onun əlaqəli tərəfi hesab edilən törəmə müəssisəsi arasında əməliyyatlar konsolidasiya zamanı çıxarılmış və bu qeyddə açıqlanmamışdır. Qrup və digər əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatların təfərrüatları aşağıda açıqlanır:

		31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Qeydlər	Əlaqəli tərəflərin qalıqları	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya	Əlaqəli tərəflərin qalıqları	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10		607,146		663,683
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		348		4	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		2,841		1,028	
Dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat			(145,435)		(49,889)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		(6)		-	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		(60)		-	
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	11		2,725		26,144
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		1,387		1,387	
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	17		444,018		435,950
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		32,347		17,700	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		5,904		3,607	
Digər öhdəliklər	19		14,592		19,699
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		-		5,646	
Subordinasiya borcu	20		1,637		823
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		1,637		823	
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	22		14,957		23,403
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		1,217		28	
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		128		597	
Verilmiş zamanətlər	22		9,465		7,711
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		3,709		4,692	

Direktorlara və əsas idarəedici heyətin digər üzvlərinə ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il		31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya
Əsas idarəedici heyətə ödəmələr		(23,160)		(31,681)
- əmək haqları və digər qısamüddətli müavinətlər	(3,393)		(8,556)	

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə uçotda tanınmış aşağıdakı məbləğlər 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər üzrə mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilmişdir:

		31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il		31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	
	Qeydlər	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəəsi üzrə cəmi kateqoriya	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəəsi üzrə cəmi kateqoriya
Faiz gəliri			176,392		181,653
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		248		418	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		312		117	
Faiz xərci			(52,836)		(54,038)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		(3,175)		(423)	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		(645)		(71)	
Kreditin dəyərsizləşməsi zərərli üçün ehtiyat	4		(105,920)		(37,043)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		(6)		-	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		(60)		-	
Haqq və komissiya gəliri	5		6,012		10,728
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		146		224	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		16		9	
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər			1,803		701
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		58		-	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		2		-	
Digər əməliyyat xərcləri	6		(10,042)		(11,241)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		(829)		(950)	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		(20)		-	

24. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS-ə əsasən ədalətli dəyər, qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyat çərçivəsində aktivin satışından alınan və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilən qiymət kimi müəyyən olunur.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Göstərilən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin hesablanması aşağıdakı metodlardan və mühüm ehtimallardan istifadə edilmişdir:

- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Bu növ aktivlərin qısamüddətli şərtləri səbəbindən balans dəyəri onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirməsi hesab edilir.
- Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər. Kreditlər və müddətli depozitlərin ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi və Qrupun və ya qarşı tərəfin kredit riskinə düzəlişlər etməklə hesablanır.
- Müştərilərə verilmiş kreditlər. Ədalətli dəyər fərdi kreditlərlə bağlı planlaşdırılmış gələcək pul vəsaiti hərəkətinə müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək müəyyən olunan ödəmə müddəti üzrə diskontlaşdırmaqla hesablanır.
- Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (borc qiymətli kağızları). Bazarda qiyməti təyin edilmiş borc qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri hesabat tarixinə təyin edilmiş fəal bazar qiymətləri əsasında müəyyən olunur.

- Digər borc qiymətli kağızları. Belə qiymətli kağızların ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi və Qrupun və ya qarşı tərəfin kredit riskinə düzəlişlər etməklə hesablanır.
- Digər maliyyə aktivləri və öhdəlikləri qısamüddətli debitor və kreditor borclarından ibarətdir, buna görə də balans dəyəri onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirməsi hesab edilir.
- Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər. Tələb edilənədək depozitləri üçün balans dəyəri bu növ aktivlərin qısamüddətli şərtləri səbəbindən onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirməsi hesab edilir. Kreditlər və müddətli depozitlərin ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.
- Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər. Cari müştəri hesablarının balans dəyəri bu növ öhdəliyin qısamüddətli şərtləri və mümkünlüyü ilə bağlı tələblər səbəbindən onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirməsi hesab edilir. Müddətli depozitlərin ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.
- Buraxılmış borc qiymətli kağızları. Belə qiymətli kağızların ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.
- Subordinasiya borcu. Belə borcun ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.

Qrupun dövrü olaraq ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyəri.

Qrupun müəyyən maliyyə aktivləri və öhdəlikləri hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyərlə ölçülür.

	31 dekabr 2015-ci il	Qiymətləndirmə metodu və əsas ilkin məlumatlar	Ədalətli dəyər iyerarxiya -sı	31 dekabr 2014-cü il	Qiymətləndirmə metodu və əsas ilkin məlumatlar	Ədalətli dəyər iyerarxiya -sı
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (Borc qiymətli kağızları)	1,580	Aktiv bazarda müəyyən edilmiş təklif qiymətləri.	Səviyyə 2	24,999	Aktiv bazarda müəyyən edilmiş təklif qiymətləri.	Səviyyə 2
Cəmi satılabilən investisiya qiymətli kağızları	1,580			24,999		

Qrupun dövrü olaraq ədalətli dəyərlə ölçülməyən (lakin ədalətli dəyər açıqlamalarının tələb olunduğu) maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri:

	31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
		Səviyyə 2		Səviyyə 2
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	76,793	76,793	13,953	13,953
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	90,917	91,840	9,954	9,955
Müştərilərə verilmiş kreditlər	461,711	462,814	613,794	615,297
Digər borc qiymətli kağızları	-	-	4,998	4,949
Digər maliyyə aktivləri	1,981	1,981	2,308	2,308
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	172,281	171,341	111,021	114,814
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	444,018	442,348	435,950	441,279
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	10,079	9,895	29,469	28,594
Digər maliyyə öhdəlikləri	13,989	13,989	19,404	19,404
Subordinasiya borcu	1,637	1,637	823	1,016

Cədvəldə Səviyyə 2 kateqoriyasına daxil edilmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə əsasən və tərəflərin kredit riskini əks etdirən diskont dərəcəsi üzrə mühüm ilkin məlumatlardan istifadə etməklə ümumi qəbul edilmiş qiymətkoyma modellərinə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

25. KAPİTAL ADEKVATLIĞI

Bank müəssisəyə xas olan risklərin təmin edilməsi üçün fəal idarə edilən kapital bazasına malikdir. Bankın kapitalının adekvatlığı digər üsullarla yanaşı, bankın idarə edilməsi üçün ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş əmsallardan istifadə etməklə nəzarətdə saxlanılır.

Bankın kapitalını idarə edərkən rəhbərliyin əsas məqsədləri aşağıdakılardır: (i) ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş kapital tələblərinə əməl etmək, (ii) Bankın fasiləsiz fəaliyyət qabiliyyətini qoruyub saxlamaq və (iii) biznesini dəstəkləmək və səhmdar dəyərini artırmaq üçün güclü kredit səviyyəsini və münasib kapital əmsallarını qoruyub saxlamaq. Bankın ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş kapital adekvatlığı əmsallarının tətbiqinə Bankın Baş mühasibi və İdarə Heyətinin Sədri tərəfindən yoxlanılaraq imzalanan hesablamaları əhatə edən aylıq hesabatlarla nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri illik əsasda qiymətləndirilir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2015-ci il ərzində normativ kapital adekvatlığı əmsallarını tətbiq etmişdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə kapital adekvatlığının təmin edilməsi ilə bağlı qanunvericilikdə müəyyən olunmuş kəmiyyət göstəriciləri Qrupdan risk üzrə ölçülmüş aktivlərə qarşı minimal məbləğ və əmsalların cəmi kapital üzrə 10% və 1 dərəcəli kapital üzrə 5% səviyyəsində saxlanılmasını tələb edir (31 dekabr 2014-cü il: risk üzrə ölçülmüş aktivlərə qarşı minimal məbləğ və əmsalların cəmi kapital üzrə 12% və 1 dərəcəli kapital üzrə 6% səviyyəsində).

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Bankın qanunvericiliklə müəyyən edilmiş kapital adekvatlığı əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
1-ci dərəcəli kapital	49,030	80,264
2-ci dərəcəli kapital	7,294	59,135
Cəmi minimum kapital	55,682	139,399
Minimal kapital üzrə tutulmalar	(1,611)	(1,167)
	54,713	138,232
Risk üzrə ölçülmüş aktivlər	531,148	672,692
1-ci dərəcəli kapital adekvatlığı əmsalı	9.23%	11.93%
Cəmi kapital adekvatlığı əmsalı	10.30%	20.55%

26. RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ QAYDALARI

Risklərin idarə edilməsi Qrupun bankçılıq fəaliyyəti üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir və Qrup əməliyyatlarının əsas elementini təşkil edir. Qrupun əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılarla bağlıdır:

- Kredit riski
- Likvidlik riski
- Bazar riski

Qrup effektiv və səmərəli riskin idarə edilməsi prosesinin tətbiqinin önəmli olması faktını qəbul edir. Belə prosesin tətbiqinə imkan yaratmaq üçün Qrup riskin idarə edilməsi qaydalarını yaratmışdır ki, bunun da əsas məqsədi Qrupu risklərdən qorumaq və Qrupa qarşıda qoyulmuş fəaliyyət məqsədlərinə nail olması üçün imkan yaratmaqdır. Risklərin idarə edilməsi çərçivəsi vasitəsilə Qrup aşağıdakı risklərin idarə edilməsini həyata keçirir:

Kredit riski

Qrup kredit riskinə məruz qalır ki, bu da maliyyə aləti üzrə bir tərəfin öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi və digər tərəfin maliyyə itkisinə məruz qalması ilə nəticələnməsindən yaranan riskdir.

Riskin idarə edilməsi və monitorinqi müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində həyata keçirilir. Bu proseslər Krediti Komitəsi və Qrupun İdarə Heyəti tərəfindən icra edilir. Kredit Komitəsi tərəfindən hər hansı müraciət olmayana qədər kredit prosesləri üzrə bütün tövsiyələr (borcalan üçün təsdiq edilmiş hədlər və ya kredit sazişinə edilmiş düzəlişlər və sair) filialın riskin idarə edilməsi üzrə meneceri, yaxud Risklərin İdarə edilməsi Departamentinin meneceri tərəfindən təhlil edilir və təsdiqlənir. Gündəlik riskin idarə edilməsi prosesi Kredit Departamentlərinin və Filialların Kredit Bölmələrinin rəhbəri tərəfindən həyata keçirilir.

Qrup bir borcalan yaxud borcalan qrupları və sənaye segmentləri üzrə qəbul edilmiş risklərin məbləğini məhdudlaşdırmaqla üzərinə götürdüyü kredit risklərinin səviyyəsini strukturlaşdırır. Borcalan yaxud məhsul (sənaye sektoru) üzrə kredit riski səviyyəsində qarşı qoyulmuş məhdudiyyət idarəetmə Şurası tərəfindən rüblük olaraq təsdiqlənir. Banklar və brokerlər daxil olmaqla hər hansı bir borcalan halında riskə məruzqalma həddi daha sonra balans və balansdankənar maddələrlə bağlı riskləri əhatə etməklə Kredit Komitəsi tərəfindən müəyyən olunmuş alt-limitlərlə məhdudlaşır. Limitlər üzrə faktiki riskə məruzqalma hallarına gündəlik nəzarət olunur.

Müvafiq hesab edilən hallarda və əksər kreditlərlə əlaqədar olaraq Qrup girov, eləcə də fərdi və korporativ zəmanətlər qəbul edir. Bəzi kredit məbləğləri qeyd olunan təminat vasitələrinin əldə edilməsi mümkün olmayan fərdi şəxslərə verilmiş kreditlərdən ibarətdir. Belə kreditlər davamlı olaraq nəzarətdə saxlanılır və illik yaxud daha qısa müddətlərdə təhlil edilir.

Kreditlərin ayrılması üzrə öhdəliklər kredit, zəmanət və ya akkreditiv formasında çıxış edən istifadə edilməmiş kredit vəsaitlərindən ibarətdir. Balansdankənar uçotda olan maliyyə alətləri üzrə kredit riski müqavilə tərəfinin müqavilə şərtləri və müddəalarına əməl edə bilməməsi nəticəsində zərərin baş verməsi mümkünlüyü kimi müəyyən olunur. Kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə kredit riskinə gəldikdə isə, Qrup yerinə yetirilməmiş belə öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər potensial zərər riski ilə üzləşir. Lakin zərərin ehtimal edilən məbləği yerinə yetirilməmiş ümumi kredit öhdəliklərindən azdır, ona görə ki, kreditin ayrılması üzrə öhdəliklərin əksəriyyəti müştərilərin xüsusi kredit standartlarına davamlı qaydada cavab verə bilməsindən asılı olaraq şərtidir. Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat və maliyyə alətləri halında olduğu kimi, riskin təsir nəticələrinin azaldılması limitlərini və cari monitorinq prosesini tətbiq etməklə kreditlərin verilməsinin təsdiqlənməsi proseduruna əsaslanan eyni kredit siyasətini şərti öhdəliklər üçün də istifadə edir. Qrup balansdankənar uçotda əks etdirilən şərti öhdəliklərin ödəniş müddətinə qədər dövrü nəzarətdə saxlayır, çünki daha uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli kredit öhdəlikləri ilə müqayisədə daha çox kredit riskinə məruz qalır.

Kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi

Qrupun kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir və həm fərdi risklərdən, həm də ümumi bazar iqtisadiyyatı risklərindən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəldə balans hesabatı, eləcə də balansdankənar hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri ilə bağlı kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi göstərilir. Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri halında kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi həmin aktivlərin hər hansı əvəzləşdirmədən və girov sövdələşməsindən qabaqkı balans dəyərinə bərabərdir. Qrupun kreditin ayrılması ilə bağlı şərti öhdəlikləri və təəhhüdləri üzrə kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi isə qarşı tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə həmin alətlərin müqavilə üzrə məbləğlərindən ibarət olur ki, bu halda da qarşılıqlı iddialar, girov və təminatlar dəyərini itirir. Əvəzləşdirmə girov qoyulmuş nağd məbləğlə aktivin balans dəyəri arasındakı minimum məbləği əks etdirən pul təminatından ibarətdir və eyni prinsip təqdim olunmuş girova da şamil edilir.

	Risikə maksimum mərulqalma	Əvəzləşdir- mə	Əvəzləşdir- mədən sonra xalis mərulqalma	Təqdim olunmuş girov	Xalis mərulqalma
31 dekabr 2015-ci il					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	76,793	-	76,793	-	76,793
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	90,917	-	90,917	-	90,917
Müştərilərə verilmiş kreditlər	461,711	30,437	431,274	77,432	353,842
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (kapital investisiyaları istisna olmaqla)	1,580	-	1,580	-	1,580
Digər maliyyə aktivləri	1,981	-	1,981	-	1,981
Verilmiş zəmanətlər	9,465	1,836	7,629	759	6,870
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	14,957	5,238	9,719	-	9,719
31 dekabr 2014-cü il					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	13,953	-	13,953	-	13,953
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9,954	-	9,954	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	613,794	17,444	596,350	101,872	494,478
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (kapital investisiyaları istisna olmaqla)	24,999	-	24,999	-	24,999
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	-	4,998	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	2,308	-	2,308	-	2,308
Verilmiş zəmanətlər	7,711	594	7,117	591	6,526
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	23,403	7,245	16,158	-	16,158

Girov və digər kredit təminatları

Tələb olunan girovun məbləği və növü qarşı tərəfin kredit riski qiymətləndirməsindən asılıdır. Girovların növləri və qiymətləndirmə parametrlərinin qəbul edilməsinə dair qaydalar tətbiq olunur.

Əldə edilən əsas girov növləri aşağıdakılardır:

- Avtomobil krediti üzrə: pul vəsaiti, avtomobili girov saxlama hüququ, üçüncü tərəf zəmanətləri;
- Biznes kreditləri üzrə: daşınmaz əmlak, inventar və ticarət üzrə debitor borcları, üçüncü tərəf zəmanətləri;
- İstehlakçı kreditləri: pul vəsaiti, kreditli məişət avadanlıqları, üçüncü tərəf zəmanətləri, yaşayış mülkiyyəti üzərində girov;
- Mikro-kreditlər üzrə: pul vəsaiti, inventar və ticarət üzrə debitor borcları, üçüncü tərəf zəmanətləri, daşınmaz əmlak; və
- Kart üzrə kreditlər: pul vəsaitləri, üçüncü tərəfin zəmanətləri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, əsas müqaviləyə uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın adekvatlığının təhlili zamanı girovun əldə edilmiş girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

Balansdankənar risk

Qrup balans əməliyyatları riski halında olduğu kimi, balansdankənar əməliyyatlar riski halında da risklərin idarə edilməsi üçün əsasən eyni siyasətləri tətbiq edir. Kreditlərin ayrılması üzrə öhdəliklər halında isə, kredit və avanslar halında olduğu kimi, müştərilər və qarşı tərəflər ilə bağlı eyni kredit riskinin idarə edilməsi siyasətləri tətbiq olunur. Girov qarşı tərəfin imkanları və əməliyyatın növündən asılı olaraq tələb edilə bilər.

Maliyyə aktivlərinin sinfinə görə kredit keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Qrupun daxili kredit reytingi ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun kredit reytingi sistemi əsasında maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda kreditlə bağlı maddələr üzrə aktivin sinfinə görə kredit keyfiyyəti göstərilir. Aşağıdakı cədvəldə adətən hökumət təminatı və ya çox yaxşı girovla təmin edilmiş kredit riskinin minimum səviyyəsinə malik olan banklara və müştərilərə verilmiş yüksək dərəcəli kreditlərin yekunu göstərilmişdir.

Dəyərsizləşmə üzrə fərdi qaydada qiymətləndirilən yaxşı maliyyə vəziyyəti olan və dəyərsizləşmə üzrə birlikdə qiymətləndirilən yaxşı borc xidməti və kreditlərə malik digər kreditorlar da standart səviyyəyə daxil edilmişdir. Yüksək dərəcəli investisiya qiymətli kağızları çox aşağı defolt ehtimalı və risksiz dərəcələrlə hökumət və onun qurumları tərəfindən buraxılan kağızlardır.

	Qeydlər	Yüksək dərəcə	Standart dərəcə	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi qaydada dəyərsizləşmiş	Cəmi 2015-ci il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	9	69,730	7,063	-	-	76,793
Banklar və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10	65,174	25,743	-	-	90,917
Müştərilərə verilmiş kreditlər:	11					
Avtomobil kreditləri		-	35,663	-	-	35,663
Biznes kreditləri		1,944	27,156	29	6,319	35,448
İstehlak kreditləri		12,711	304,702	21	1,086	318,520
Mikrokreditlər		13,129	75,021	-	-	88,150
Kartlar		10,516	117,831	-	1,017	129,364
		<u>38,300</u>	<u>560,373</u>	<u>50</u>	<u>8,422</u>	<u>607,145</u>
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	12	-	1,580	-	-	1,580
Digər maliyyə aktivləri	16	-	1,981	-	-	1,981
Cəmi		<u>173,204</u>	<u>596,740</u>	<u>50</u>	<u>8,422</u>	<u>778,416</u>

	Qeydlər	Yüksək dərəcə	Standart dərəcə	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi qaydada dəyərsizləşmiş	Cəmi 2014-cü il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	9	13,953	-	-	-	13,953
Banklar və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10	-	9,954	-	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər:	11					
Avtomobil kreditləri		-	62,535	-	-	62,535
Biznes kreditləri		1,353	14,483	-	19,930	35,766
İstehlak kreditləri		8,408	328,669	48	1,035	338,160
Mikrokreditlər		12,255	67,423	-	-	79,678
Kartlar		5,816	141,728	-	-	147,544
		<u>27,832</u>	<u>614,838</u>	<u>48</u>	<u>20,965</u>	<u>663,683</u>
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	12	24,999	-	-	-	24,999
Digər borc qiymətli kağızları	13	4,998	-	-	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	16	-	2,308	-	-	2,308
Cəmi		<u>71,782</u>	<u>627,100</u>	<u>48</u>	<u>20,965</u>	<u>719,895</u>

Qrupun siyasəti kredit portfelində düzgün və ardıcıl risk reytinglərini saxlamaqdan ibarətdir. Bu, müvafiq risklərin daha yaxşı idarə edilməsinə və bütün biznes və məhsul istiqamətləri üzrə kredit riskinin müqayisəsinə imkan yaradır. Reyting sistemi qarşı tərəflər üzrə riskin ölçülməsi üçün əsas məlumatı təmin etmək məqsədilə hazırlanmış bazar məlumatı ilə birləşdirilmiş müxtəlif maliyyə təhlilləri ilə dəstəklənir.

Bütün daxili risk reytingləri müxtəlif kateqoriyalara uyğun ölçülür və Qrupun reyting siyasətinə uyğun yaradılır. Müvafiq risk reytingləri müəmmadi qaydada qiymətləndirilir və yenilənir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərslzləşməmiş kreditlərin maliyyə aktivlərinin sinfinə görə köhnəlmə təhlili:

	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən artıq	Cəmi 2015-ci il
Müştərilərə verilmiş kreditlər:					
Biznes kreditləri	-	-	-	29	29
İstehlak kreditləri	-	-	-	21	21
Cəmi	-	-	-	50	50

	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən artıq	Cəmi 2014-cü il
Müştərilərə verilmiş kreditlər:					
İstehlak kreditləri	9	3	4	32	48
Cəmi	9	3	4	32	48

Dəyərslzləşmənin qiymətləndirilməsi

Kredit üzrə dəyərslzləşmənin qiymətləndirilməsi üçün əsas mülahizələr müxtəlif zaman kəsiklərində vaxtı keçmiş vəsait qalıqlarının hərəkətini ölçən yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi modelinin təmin etdiyi məlumatlara əsaslanır. Qrup iki sahədə dəyərslzləşmənin qiymətləndirilməsini nəzərdən keçirir: fərdi qiymətləndirilən ehtiyatlar və birgə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi qiymətləndirilən ehtiyatlar

Qrup fərdi qaydada hər bir əhəmiyyətli kredit üçün müvafiq ehtiyatlar müəyyən edir. Ehtiyat məbləğinin müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan mədclərə qarşı tərəfin biznes planının dayanıqlığı, maliyyə çətinliyi yarandıqda onun öz fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq imkanı, proqnozlaşdırılan daxilolmalar, iflasa uğradığı halda gözlənilən dividend ödənişi, digər maliyyə dəstəyinin mövcudluğu, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaiti hərəkətinin müddəti daxildir. Daha diqqətli yanaşmanın tələb edildiyi gözlənilməz hallar istisna olmaqla, dəyərslzləşmə zərəri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Birgə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Ayrı-ayrılıqda əhəmiyyətli olmayan müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər (kredit kartları, ipoteka krediti və təminatlı istehlakçı krediti daxil olmaqla) üçün ehtiyatlar və fərdi dəyərslzləşməyə dair hələ əyani sübutun olmadığı ayrı-ayrılıqda əhəmiyyətli kreditlər üçün ehtiyatlar birgə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər portfel ayrıca təhlil edilməklə hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Birgə qiymətləndirmədə fərdi qiymətləndirməyə dair əyani sübutun olmadığı halda belə portfəldə mövcud olması ehtimal edilən dəyərslzləşmə nəzərə alınır. Dəyərslzləşmə zərəri yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi modeli əsasında qiymətləndirmə nəzərə alınmaqla hesablanır. Sonra dəyərslzləşmə ehtiyatı Qrupun ümumi siyasəti ilə uyğunluğun təmin edilməsi məqsədilə kredit rəhbərliyi tərəfindən baxılır.

Maliyyə zamanətləri və akkreditivlər kreditlərə tətbiq edilən qaydada qiymətləndirilir, ehtiyatlar isə yaradılır.

Coğrafi təmərküzləşmə

Riskin idarə edilməsi Komitəsi qanunvericilik və qanuni tənzimləmə sahəsində müşahidə olunan risklərə nəzarət edir və onların Qrupun fəaliyyətinə təsirini qiymətləndirir. Belə yanaşma Qrupa Azərbaycan Respublikasının investisiya mühitindəki dəyişikliklərdən yaranan itkiləri azaltmaq üçün imkan yaradır.

Aktiv və öhdəliklərin coğrafi təmərküzləşməsi aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	Digər qeyri- lənən ölkələri	lənən ölkələri	31 dekabr 2015-ci il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	64,927	470	42,992	108,389
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	89,981	-	936	90,917
Müştərilərə verilmiş kreditlər	461,711	-	-	461,711
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	2,725	-	-	2,725
Digər maliyyə aktivləri	1,981	-	-	1,981
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	621,325	470	43,928	665,723
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	137,317	371	34,593	172,281
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	444,018	-	-	444,018
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	10,079	-	-	10,079
Digər maliyyə öhdəlikləri	13,989	-	-	13,989
Subordinasiya borcu	-	-	1,637	1,637
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	605,403	371	36,230	642,004
XALIS MÖVQE	15,922	99	7,698	23,719

	Azərbaycan Respublikası	Digər qeyri- lənən ölkələri	lənən ölkələri	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	41,664	126	3,582	45,372
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9,954	-	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	613,794	-	-	613,794
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	26,144	-	-	26,144
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	-	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	2,308	-	-	2,308
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	698,862	126	3,582	702,570
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	76,439	2,780	31,802	111,021
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	435,950	-	-	435,950
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	29,469	-	-	29,469
Digər maliyyə öhdəlikləri	19,404	-	-	19,404
Subordinasiya borcu	-	-	823	823
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	561,262	2,780	32,625	596,667
XALIS MÖVQE	137,600	(2,654)	(29,043)	105,903

Likvidlik riski

Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda depozitlərin geri götürülməsi tələbinin və maliyyə alətləri ilə bağlı digər maliyyə öhdəliklərinin qarşılanması üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir.

APIK (Aktivlər və Passivlərin İdarəetmə Komitəsi) Qrupun növbəti maliyyə ili üçün strategiyasını müəyyənləşdirərək, bu növ riskləri ödəniş müddətinin təhlili yolu ilə nəzarətdə saxlayır. Cari likvidlik onun saxlanması və pul vəsaitlərinin hərəkətinin optimallaşdırılması üçün valyuta bazarında ticarət əməliyyatlarında iştirak edən Xəzinədarlıq Departamenti tərəfindən idarə olunur.

Likvidlik riskini idarə etmək üçün Qrup aktivlərin/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq, müştərilər və bank əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Rəhbərlik depozitlərin geri götürülməsi tələbinin qarşılanması üçün ödənilmə müddəti çatmış vəsaitlər üzrə minimal məbləğ hədlərini və belə tələblərin gözlənilməz məbləğlərdə irəli sürüldüyü təqdirdə təmin edilməsi üçün istifadəyə hazır olmalı banklararası və digər borc vəsaitlərinin minimal məbləğinə qarşı məhdudiyyətlər müəyyənləşdirir.

Aşağıdakı cədvəldə müqavilə üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında likvidlik riskinin təhlili göstərilir. Aşağıdakı məlumatlar Qrupun əsas idarəedici heyətinə verilmiş daxili məlumatlara əsaslanır.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3 - 12 ay	1 - 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	41,421	43,363	72,238	40,140	197,162
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	132,751	185,723	179,211	1,965	499,650
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	5,200	5,400	-	-	10,600
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	13,989	-	-	13,989
Subordinasiya borcu	78	76	1,939	-	2,093
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	1,017	3,918	9,675	257	14,957
Cəmi diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəlikləri	180,467	252,469	190,445	42,362	738,451
31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3 - 12 ay	1 - 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	22,448	48,037	27,812	23,703	122,000
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	93,524	208,388	191,391	4	493,307
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	300	13,135	20,531	-	33,966
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	19,404	-	-	19,404
Subordinasiya borcu	77	78	1,171	-	1,326
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər	2,588	6,745	13,733	337	23,403
Cəmi diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəlikləri	118,937	295,787	254,638	24,044	693,406

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklərin ödəmə tarixlərinə görə təhlili göstərilmişdir.

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən artıq	Qeyri- müəyyən ödəmə müddəti	31 dekabr 2015-ci il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6.44%	7,063	-	-	-	-	-	7,063
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	4.61%	2,335	15,115	5,325	-	-	-	22,775
Müştərilərə verilmiş kreditlər	23.65%	45,818	54,361	182,405	168,078	11,049	-	461,711
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə aktivləri		55,216	69,476	187,730	168,078	11,049	-	491,549
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		101,326	-	-	-	-	-	101,326
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər*		-	-	20,000	45,174	-	2,968	68,142
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları		20	-	1,560	-	1,145	-	2,725
Digər maliyyə aktivləri		1,981	-	-	-	-	-	1,981
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri		103,327	-	21,560	45,174	1,145	2,968	174,174
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri və qiymətli metallar		158,543	69,476	209,290	213,252	12,194	2,968	665,723
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	6.27%	6,088	24,753	41,261	61,635	29,413	-	163,150
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	11.38%	25,675	71,822	168,556	147,955	1,748	-	415,756
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	12.00%	-	5,082	4,997	-	-	-	10,079
Subordinasiya borcu	19.45%	-	78	-	1,559	-	-	1,637
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə öhdəlikləri		31,763	101,735	214,814	211,149	31,161	-	590,622
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		9,131	-	-	-	-	-	9,131
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər		28,262	-	-	-	-	-	28,262
Digər maliyyə öhdəlikləri		13,989	-	-	-	-	-	13,989
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə öhdəliklər		393	624	3,918	9,765	257	-	14,957
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		51,775	624	3,918	9,765	257	-	66,339
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		83,538	102,359	218,732	220,914	31,418		
Faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		23,453	(32,259)	(27,084)	(43,071)	(20,112)		
Məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		23,453	(8,806)	(35,890)	(78,961)	(99,073)		
Likvidlik kəsiri		75,005	(32,883)	(9,442)	(7,662)	(19,224)		
Məcmu likvidlik kəsiri		75,005	42,122	32,680	25,018	5,794		

* 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankındakı 45,174 min manat məbləğində bloklaşdırılmış depozitlər "1 ildən 5 ilə qədər" kateqoriyasında yerləşdirilmişdir və Qrupun kreditlərinə qarşı təminat kimi müəyyən edilmişdir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə bloklaşdırılmış depozitlərin manatla ekvivalenti müvafiq kreditlərin balans dəyərindən artıq olduğu üçün Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı 6 yanvar 2016-cı il tarixində bloklaşdırılmış depozitin 10,740 min ABŞ dolları (16,748 manat) məbləğində hissəsinin istifadəsinə icazə vermişdir.

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən artıq	Qeyri- müəyyən ödəmə müddəti	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7.47%	2,417	7,000	-	-	-	-	9,417
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9.93%	-	-	889	-	-	-	889
Müştərilərə verilmiş kreditlər	24.18%	42,882	61,875	235,176	262,946	10,915	-	613,794
Digər borc qiymətli kağızları	3.05%	-	-	-	4,998	-	-	4,998
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə aktivləri		45,299	68,875	236,065	267,944	10,915	-	629,098
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		35,955	-	-	-	-	-	35,955
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		-	-	-	-	-	9,065	9,065
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları		24,999	-	-	-	1,145	-	26,144
Digər maliyyə aktivləri		2,308	-	-	-	-	-	2,308
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri		63,262	-	-	-	1,145	9,065	73,472
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri və qiymətli metallar		108,561	68,875	236,065	267,944	12,060	9,065	702,570
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	7.10%	3,757	11,899	30,646	23,707	20,226	-	90,235
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	11.79%	22,997	37,932	189,047	159,633	3	-	409,612
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	11.68%	-	57	10,044	19,368	-	-	29,469
Subordinasiya borcu	19.45%	-	-	39	784	-	-	823
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə öhdəlikləri		26,754	49,888	229,776	203,492	20,229	-	530,139
Dəyişən faiz dərəcəli alətlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	4.69%	-	-	14,600	-	-	-	14,600
Cəmi dəyişən faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə öhdəlikləri		-	-	14,600	-	-	-	14,600
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		6,186	-	-	-	-	-	6,186
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər		26,338	-	-	-	-	-	26,338
Digər maliyyə öhdəlikləri		-	2,266	4,703	9,335	3,100	-	19,404
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər		855	1,733	6,745	13,733	337	-	23,403
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		33,379	3,999	11,448	23,068	3,437	-	75,331
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		60,133	53,887	255,824	226,560	23,666	-	702,570
Faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		18,545	18,987	(8,311)	64,452	(9,314)	-	75,331
Məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		18,545	37,532	29,221	93,673	84,359	-	75,331
Likvidlik kəsiri		48,428	14,988	(19,759)	41,384	(11,606)	-	75,331
Məcmu likvidlik kəsiri		48,428	63,416	43,657	85,041	73,435	-	75,331

Yuxarıdakı cədvəldə ödəmə müddəti ilə bağlı şərtlər müqavilə şərtlərinə uyğundur. Lakin fiziki şəxslər qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən depozit haqqında razılaşmanı belə razılaşmanın qüvvədə olduğu son tarixdən əvvəl ləğv etmək hüququna malikdirlər.

Dəyişən faiz dərəcəsinə baş verən dəyişikliklər hesabat dövrünün sonunda müəyyən edilmiş faiz dərəcələri üzrə təxminlərdən fərqli olduğu halda, qeyri-derivativ maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı dəyişən faiz dərəcəli alətlər üzrə cədvələ daxil edilmiş məbləğlər dəyişə bilər.

Bazar riski

Bazar riski bazardakı faiz dərəcələri və valyuta mübadilələrində dəyişikliklərin olması nəticəsində maliyyə alətinin ədalətli dəyərində və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətindəki dəyişikliyin yaranması ilə nəticələnən riskdir. Qrupun hər hansı mühüm kapitalı, sabit korporativ gəliri və ya derivativləri yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Bank üzən faiz dərəcələri ilə borc vəsaiti əldə etdiyindən Qrup faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda həm derivativ, həm də qeyri-derivativ alətlər üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Üzən faiz dərəcəsinə malik öhdəliklər üzrə təhlil dövrünün sonunda öhdəliyin ödənilməmiş məbləğinin bütün il üzrə ödənilmədiyini hesab etməklə həyata keçirilir. Faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarəedici heyətə məlumat verildikdə 100 baza dərəcəsinə artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 100 baza dərəcəsinə artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə:

- Qrupun 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən il üzrə mənfəəti müvafiq olaraq 990 min manat və 84 min manat məbləğində azalır/artır. Bu işə əsasən Qrupun dəyişən faiz dərəcəli kreditlər üzrə faiz risklərinə məruz qalmasına aid edilir.

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrindəki dəyişikliklərin baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyərində dəyişikliyin yaranması ilə bağlı riskdir. Qrupun Müşahidə Şurası ARMB qaydaları əsasında valyuta mövqeləri üzrə hədləri müəyyən etmişdir. Xəzinədarlıq Şöbəsi gündəlik əsasda Qrupun valyuta mövqeyinə nəzarət edir.

Qrupun xarici valyuta dərəcəsi riskinə məruz qalmasına dair məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	31 dekabr 2015-ci il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	22,838	82,637	2,633	281	108,389
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	2,968	87,949	-	-	90,917
Müştərilərə verilməmiş kreditlər	315,658	146,033	20	-	461,711
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	2,725	-	-	-	2,725
Digər maliyyə aktivləri	1,137	644	200	-	1,981
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	345,326	317,263	2,853	281	665,723
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	96,528	75,730	23	-	172,281
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	114,487	326,755	2,759	17	444,018
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	10,079	-	-	-	10,079
Digər maliyyə öhdəlikləri	13,989	-	-	-	13,989
Subordinasiya borcu	-	1,637	-	-	1,637
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	235,083	404,122	2,782	17	642,004
AÇIQ MÖVQE	110,243	(86,859)	71	264	

Xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərlə bağlı risklər, xüsusilə xarici valyuta üzrə açıq mövqələrin idarə edilməsi zamanı yaranan risklər son illər ərzində məzənnələrdəki qeyri-sabitlik nəticəsində artmışdır. Nəticədə bu risklərə nəzarət rəhbərliyi ciddi şəkildə maraqlandıran məsələ olmuşdur. Direktorlar Şurası Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən açıq valyuta mövqələri ilə bağlı müəyyən olunmuş tələblərə uyğunluğun təmin edilməsi və Qrup üçün xarici valyutalarla əməliyyatlardan yaranan risklərin məbləğini məhdudlaşdırmaq məqsədilə müvafiq siyasətin yaradılması üçün məsuliyyət daşıyır. İdarə heyəti gündəlik olaraq açıq valyuta mövqeyi haqqında məlumatlarla təmin edilir və bununla xarici valyuta ilə bağlı riskləri ölçə və onlara nəzarət edə bilər.

2016-cı ilin mart, aprel və may aylarında Qrup açıq ABŞ dolları mövqeyi ilə bağlı riskin hecinqi üçün ümumi məbləği 34,743 min manat olan forvard müqavilələri imzalamışdır.

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
QEYRI-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	25,853	18,806	660	53	45,372
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	6,540	367	3,047	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	442,113	171,676	5	-	613,794
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	26,144	-	-	-	26,144
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	-	-	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	2,308	-	-	-	2,308
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	507,956	190,849	3,712	53	702,570
QEYRI-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	72,659	36,464	1,898	-	111,021
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	280,347	153,877	1,676	50	435,950
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	19,964	9,505	-	-	29,469
Digər maliyyə öhdəlikləri	19,331	47	26	-	19,404
Subordinasiya borcu	-	823	-	-	823
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	392,301	200,716	3,600	50	596,667
AÇIQ MÖVQE	115,655	(9,867)	112	3	

Valyuta riskinə qarşı həssaslıq. Aşağıdakı cədvəldə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 35% (2014: 35%) dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Qrupun həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. 35% dərəcə son zamanlarda manatın devalvasiyası ilə bağlı yaranmış həssaslıq dərəcəsidir. Həssaslıq təhlili yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş qalıq monetar vəsaitləri özündə birləşdirir və xarici valyuta məzənnələrində 35%-lik (2014: 35%) dəyişiklik nəzərə alınmaqla onların dövrün sonundakı valyuta mövqeyinin bir valyutadan digərinə çevrilməsinə düzəliş edir. Həssaslıq təhlilində xarici kreditlər, o cümlədən Qrupla xarici əməliyyatlar üçün kreditlər (bələ kreditlər kreditörün və ya borcalanın əməliyyat valyutasından başqa digər valyutada ifadə olunur) daxildir. Aşağıdakı müsbət rəqəmlər manatın müvafiq valyutaya qarşı 35% dərəcədə güclənməsi müqabilində mənfəət və digər kapital vəsaitlərində baş vermiş artımı göstərir. Manatın müvafiq valyutaya qarşı 35% dərəcədə zəifləyəcəyi təqdirdə, mənfəət və digər kapital vəsaitləri müqayisəli təsirə məruz qala, aşağıdakı balans göstəriciləri isə mənfi rəqəmlərlə ifadə oluna bilərdi.

	ABŞ dollarının təsiri		AVRO-nun təsiri	
	2015	2014	2015	2014
Mənfəət və ya zərər və kapital	(24,320)	(2,762)	20	31

Rəhbərlik hesab edir ki, həssaslığın təhlili aidiyyəti xarici valyuta mübadiləsi riski üçün səciyyəvi deyil, çünki ilin sonuna olan itkilər riski il ərzindəki itkilər riskini əks etdirmir.

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər

Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və böyük yaxud kiçik təsirlər bu nəticələrə daxil edilməməli və ya çıxarılmalıdır.

Həssaslığın təhlilində Qrupun aktiv və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edilməsi nəzərə alınmır. Bundan başqa, bazarda hər hansı dəyişiklik baş verdiyi zaman Qrupun maliyyə vəziyyəti dəyişə bilər. Məsələn, Qrupun maliyyə riskinin idarə edilməsi strategiyası bazar dəyişiklikləri ilə bağlı riskə məruz qalma halının idarə olunması məqsədini daşıyır. İnvestisiya bazarları başlanğıc mərhələlərdən keçdiyi zaman, rəhbərlik tərəfindən görülməli tədbirlər investisiyaların satılması, investisiya portfeli üzrə ayrımalarda dəyişikliyin edilməsi və digər qoruyucu tədbirlərin həyata keçirilməsindən ibarət ola bilər. Nəticə etibarilə, təxminlərdəki dəyişikliyin faktiki təsiri öhdəliklərdə özünü biruzə verə bilmir, lakin aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bazar dəyəri ilə qeyd edilir. Belə olan təqdirdə, öhdəliklər və aktivlər üçün ölçmə əsaslarının müxtəlif olması səhmdar kapitalında dəyişikliyə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlilləri üzrə digər məhdudiyyətlərə Qrupun yalnız hər hansı dəqiqliklə proqnozlaşdırıla bilməyən mümkün qısa-müddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski göstərmək üçün şərti bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni tərzdə dəyişəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Qiymət riski olan məhsullar

Qrup, ümumi və xüsusi bazar qiyməti dəyişmələrinə məruz qalan məhsulları ilə bağlı qiymət riski ilə üzləşir.

Qrup, bazar mühitində baş verən mənfi dəyişikliklərdən yarana biləcək mümkün zərəri dövrü şəkildə təxmin etməklə, eləcə də zərər üzrə müvafiq məhdudiyyətlər, marja və təminatla bağlı tələblər müəyyən etməklə və onların tətbiqi vasitəsilə qiymət riskini idarə edir. İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri ilə bağlı olaraq Qrup, belə öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər vəsaitin itirilməsi riskinə məruz qalır. Lakin zərərin ehtimal edilən məbləği daha azdır, çünki öhdəliklərin əsas hissəsi kredit müqavilələrində irəli sürülmə müəyyən şərtlərdən asılıdır.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski sistemin işləməməsi, insan amili, fırıldaqçılıq və ya xarici hadisələrin təsiri nəticəsində yaranan zərər riskidir. Nəzarət sistemi düzgün fəaliyyət göstərmədikdə əməliyyat riskləri nüfuza xələl yetirə, habelə hüquqi və ya qanuni nəticələr, yaxud da maliyyə itkiləri ilə nəticələnə bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını planlaşdırma bilməyə, belə riskləri nəzarət qaydaları vasitəsilə, eləcə də mümkün risklərin monitorinqini və onlara cavab tədbirlərini həyata keçirməklə idarə etməyə səy göstərir. Nəzarət tədbirlərinə vəzifələrin effektiv bölgüsü, çıxış, təsdiqləmə və üzvləşdirmə prosesləri, habelə işçilərin təlimləndirilməsi və qiymətləndirmə prosesləri daxildir.

27. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

6 yanvar 2016-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Qrupun bloklaşdırılmış depozitlərinin 10,740 min ABŞ dolları (16,748 min manat) məbləğində hissəsini bloklaşdırmadan azad etmişdir.

2016-cı ilin yanvar, fevral və mart aylarında Qrup əlaqəli tərəfdən illik 4.5% faiz dərəcəsilə və 2023-cü ildə ödənilmək şərtlə 14,250 min ABŞ dolları məbləğində subordinasiya borcu əldə etmişdir.

2016-cı ilin mart, aprel və may aylarında Qrup ABŞ dolları üzrə açıq mövqeyi ilə bağlı riskin hecinəyi üçün ümumi məbləği 34,743 min manat olan forvard müqavilələri imzalamışdır.

23 may 2016-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından əldə edilmiş (5 may 2015-ci ildə) 20,000 min manat məbləğində kreditin müddəti illik 3.5% faiz dərəcəsi ilə və 2017-ci ilin may ayında ödənilmək şərtlə uzadılmışdır.

24 may 2016-cı il tarixində Qrup illik 7.0% faiz dərəcəsi ilə və 2017-ci ilin may ayında ödənilmək şərtlə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 20,000 min manat məbləğində kredit əldə etmişdir. Qrupun 15,800 min ABŞ dolları məbləğində depoziti bu borc vəsaitinə qarşı bloklaşdırılmışdır.

Maliyyə hesabatlarının imzalandığı tarixə müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləği kreditvermənin məhdudlaşdırılması və mövcud portfelin yığılması siyasəti nəticəsində 31 dekabr 2015-ci il tarixinə olan qalıqlarla müqayisədə 27% azalmışdır.